

Vaertlinck *contact*

Tijdschrift van de genealogische en heemkundige kring Vaertlinck vzw - Willebroek

Vaertlinck *contact*

Abonnement: 20 euro door storting op ondervermeld rekeningnummer

ISSN 1782-2785

Koninklijke Bibliotheek van België - Wettelijk depot nr. D/2011/12484/5

Secretariaat

Vaertlinck vzw | p.a. René Pattyn | Molenweg 24 | B-2830 Willebroek

Contact

tel. GSM 0477 266 537 | rene.pattyn@telenet.be | www.vaertlinck.be

Praktische gegevens

Ondernemingsnummer 0881.351.205

IBAN BE94 7512 0635 5214 | BIC AXABBE22

Erkende culturele vereniging Willebroek: culw083

De vereniging staat los van alle filosofische en ideologische strekkingen

Bestuursleden

Annie Van Dessel (Voorzitter)

Jan Peeters (Ondervoorzitter)

Gust Van Auwenis (Ere-voorzitter)

René Pattyn (Secretaris)

Guido Van Humbeek (Penningmeester)

Leon Bernaerts

Natalie Geuens

Rik Van der kriecken

Vaertlinck vzw is lid van

Colofon

Op de cover

Frans Simons (1855-1919)

Otter onder zeil op de Rupel bij Boom, einde 19de eeuw.

Olieverf op doek 70x49

Gift De Vrienden van het Nationaal Scheepvaartmuseum.

Uitg. Gemeentekrediet

Editie

Jaargang 17 | nr. 4 | oktober-november-december 2022

Werkten mee aan dit nummer

Jan Van Asbroeck
Leon Bernaerts
Ward Goossens
Rik Van der kriecken
René Pattyn
Fons Verbeeck
Jan Peeters

Vormgeving

Natalie Geuens

Eindredactie

Annie Van Dessel
René Pattyn

Verantwoordelijke uitgever

Annie Van Dessel
Voorzitter
Tisseltsesteenweg 92
B-2830 Willebroek

Redactieadres

Molenweg 24
B-2830 Willebroek
info@vaertlinck.be
www.vaertlinck.be

ISSN 1782-2785

Koninklijke Bibliotheek van België - Wettelijk depot nr.
D/2011/12484/5

Alle rechten voorbehouden. Het overnemen van teksten of beeldmateriaal kan slechts gebeuren mits schriftelijke toelating van de auteur en vermelding van het tijdschrift Vaertlinck Contact, jaargang en nummer. Elke auteur is individueel verantwoordelijk voor de inhoud van zijn of haar artikel.

Voorwoord

Geachte lezer,

Het werd op vele vlakken een “bewogen jaar”...

En wat vliegt de tijd!

De donkerste maand is volop bezig. Maar tevens ook de gezelligste en warmste tijd van het jaar...

Nog even en de dagen gaan weer lengen.

Wat 2023 ons gaat brengen is een groot mysterie.

Maar wij mogen ons gelukkig prijzen: hier geen oorlog, geen mislukte staatsgreep in ons redelijk veilig land.

En of we nu blij zijn of niet, ondanks alle kleine of grote problemen, we mogen onze beide handjes kussen.

Vaertlinck v.z.w. wenst u van harte een fantastisch, warm nieuw jaar 2023 – geniet van de gezellige kerstdagen met uw familie en vrienden. Laat het maar spetteren op 31 december 2022 en stap gezwind het nieuwe jaar in!

U vergeet toch niet uw abonnement te hernieuwen?

Wij zorgen voor “nog meer te ontdekken” in 2023!

Veel leesgenot, u heeft nu ons laatste tijdschrift van 2022 in handen...

De redactie

Inhoud

De Schippersschool van Klein-Willebroek	2
Willebroekse nostalgie	4
Transport eenen molen ende landt...	5
Hoe België overleefde (8)	8
Monument Louis De Naeyer in de steigers	12
De vierde Feniks	14
Het kronkelende parcours van Franciscus...	15
Enkele losse flodders uit vervlogen tijden	20
Paardetelling te Blaasveld	24
Huize Sparrebos in Heindonk	26
Opeisingen	32
Opendeurdag	33
Feestdagen in zicht	34
Ere- en steunende leden	35
Advertenties	36

De Schippersschool van Klein-Willebroek

*Kostschool voor Schipperskinderen.
Postkaart: uitg.: Briffaerts, 1953, Gemeentearchief Gemeente Willebroek.*

Vóór de Eerste Wereldoorlog was er van schippersscholen geen sprake. De kinderen werden thuis (op het schip) opgevoed. Als men weet dat 70 % van de schippers ongeletterd waren, dan begrijpt men dat er van een schoolse opleiding niet veel in huis kwam.

De schoolplicht voor kinderen van ouders zonder vaste verblijfplaats werd in 1961 verlengd van 4 naar 6 jaar en in 1969 tot 8 jaar.

Pastoor Juul Janssens kende deze problemen en vatte reeds in 1924 het plan op, om een schippersschool met internaat op te richten.

Op 1 september 1927 werden drie zusters (Kostka, Aldegonde, Gertrude) van de Heilige Vincentius van Dendermonde naar Klein-Willebroek gezonden. Zuster Kostka als overste en klaszuster, Zuster Aldegonde voor de bewaarschool en zuster Gertrude als keukenzuster.

Men startte in 1928 met vier inwonende kinderen en in de lagere school met 16 leerlingen.

De school werd door de Provincie Antwerpen erkend op 16 oktober 1929 en door de Belgische Staat op 30 december van dat zelfde jaar.

Het grootste aantal leerlingen werd bereikt in de schooljaren 1937-1938 met 173 kinderen + 22 kleuters en in 1939-1940 met 167 leerlingen (65 jongens en 102 meisjes) + 27 kleuters.

Er werd regelmatig bijgebouwd en verbouwd. In 1956 werden de gronden van de verlaten zoutziederij van de firma Scheltjes aangekocht. Hierop werd een volledige nieuwbouw opgericht voor het meisjesinternaat. In 1957 werd nog een volledige nieuwe badinrichting met 12 stortbaden gebouwd.

Opeenvolgende directies van de school waren: 1927 zuster Kostka, 1929 zuster Farailde, 1939 zuster

Mathea, 1944 zuster Albine, 1959 zuster Mathea, 1967 Albert Van Asbroeck, 1976 Frederika Tersago.

Zusters onderwijzend personeel waren: Kostka 1927-1929, Aldegonde 1927-1934, Farailde 1929-1939, Cecile 1931-1959, Benedicta 1934 tot de sluiting van de school, Mathea 1936-1967, Albine 1944-1958.

Leken onderwijzend personeel waren: J. De Laet 1934-40, A. Van Asbroeck 1937-76, H. Ham-meneckeer 1940-43, H. Verheyden 1939-59, Y. Janssens 1943-45, M. Cabus 1945-48, A. Verheyden 1948-56, M. Siebens 1956-62, M. Seghers 1956-58, M. Somers 1958-62, F. Tersago 1959-87, L. Somers 1959-71, Y. Horemans 1962-64, A. Van Dijck 1964, M. De Wilde 1964-66, E. Van Hanswyck 1966, C. Van Hoofstat, D. De Wachter 1968-70, H. Hendrickx 1969-70, J. Van der Elst 1971, A. Hellemans 1971, F. Hendrickx 1974, M. Claes en A. Van Mechelen.

Naast de voorgeschreven leervakken kregen de leerlingen de mogelijkheid onderricht te volgen in praktijklessen, scheepvaartlessen (een voorbereiding voor de jaarlijkse interscolaire wedstrijd voor het behalen van het Rijnpatent), pianolessen en onderricht in de Franse taal.

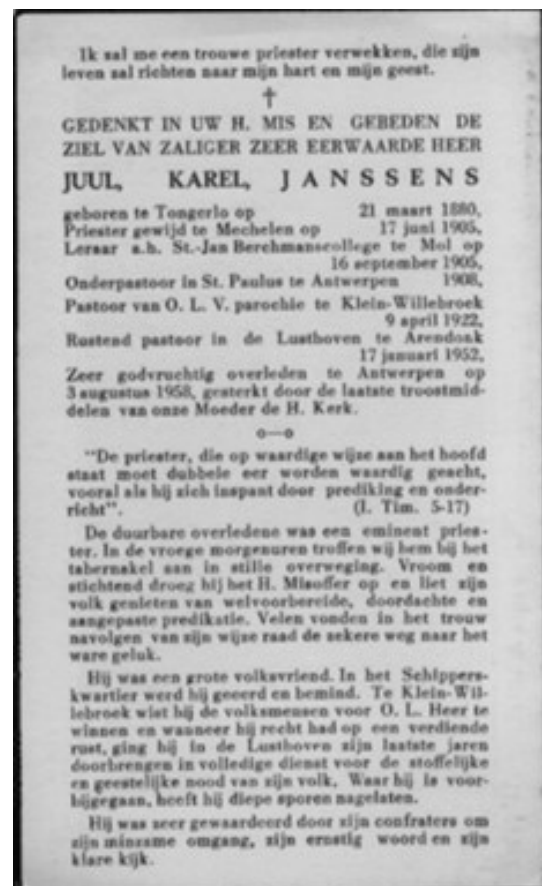
Er waren toneelopvoeringen, muziek- en filmnamiddagen, deelname aan de jaarlijkse processie en vanaf 1949, op het einde van het schooljaar openluchtclassen.

Hiervoor werd in 1948 het vakantiecentrum Sint-Servaas opgericht te Ravels. In dit centrum konden de kinderen tijdens de maand juni genieten van de gezonde Kempische buitenlucht. Dit centrum werd in het groot verlot open gesteld voor jeugdgroepen. Eind 1952 verbleven er reeds meer dan 3 000 kinderen.

Een grote gebeurtenis voor de kinderen was de openstelling van de nieuwe Rupelbrug in 1939, toen zij bij de inhuldiging een schilderij "een stukje schippersleven" mochten aanbieden aan Koning Leopold III.

Pastoor Juul Janssens,
pastoor Klein-Willebroek, stichter Schippersschool
te Klein-Willebroek

Doodsprentje Pastoor Juul Janssens
(Verzameling Familiekunde Vlaanderen, Merksem)

In 1952 ging pastoor Janssens, de stichter van de school, op rust naar Arendonk. Hij overleed te Antwerpen op 3 augustus 1958.

De Schippersschool werd gesloten op 1 september 1987 en het internaat werd opgeheven vanaf 1 september 1988.

De laatste zusters van de schippersschool: de zusters: Leonie, Emma, Veneranda, Benedicta, Leopoldina, Florentine en Godefrieda verhuisden in augustus 1988 terug naar Dendermonde.

Uit de akte van overlijden, ingeschreven in de register van overlijden te Willebroek, akte nr 135 uit 1935, blijkt dat de akte is overgeschreven van de originele akte van overlijden in de gemeente Boom.

Zuster Kostka in het burgerleven: Maria Francisca Celina KIEKENS is geboren in Baarddegem rond 1882. Zij was de dochter van Petrus Joannes Kiekens en van Maria Julia Van Mulders. Zij overleed in het gasthuis (Sint-Jan-Baptist Gasthuis) in de Kerkhofstraat 151 te Boom op de leeftijd van 52 jaar, 2 maand en 13 dagen. Datum van overlijden Boom 20 september 1935. Zuster Kostka woonde Westvaardijk 14 te Klein-Willebroek en was kloosterlinge-overste van de Schippersschool.

De zerk staat op de begraafplaats te Willebroek.

Jan Van Asbroeck

Foto's: archief Jan Van Asbroeck.

Meer weten over de schippersschool: *Schippersschool Klein-Willebroek 1927-1988* door Yvan Verbraeck. Uitg.: Gemeentebestuur van Willebroek – D/2005/9688/6. Te koop: BIB Willebroek en Administratief Centrum (Gemeentehuis).

Willebroekse nostalgie

Transport eenen Molen ende landt pro J. van den Eynde et uxore

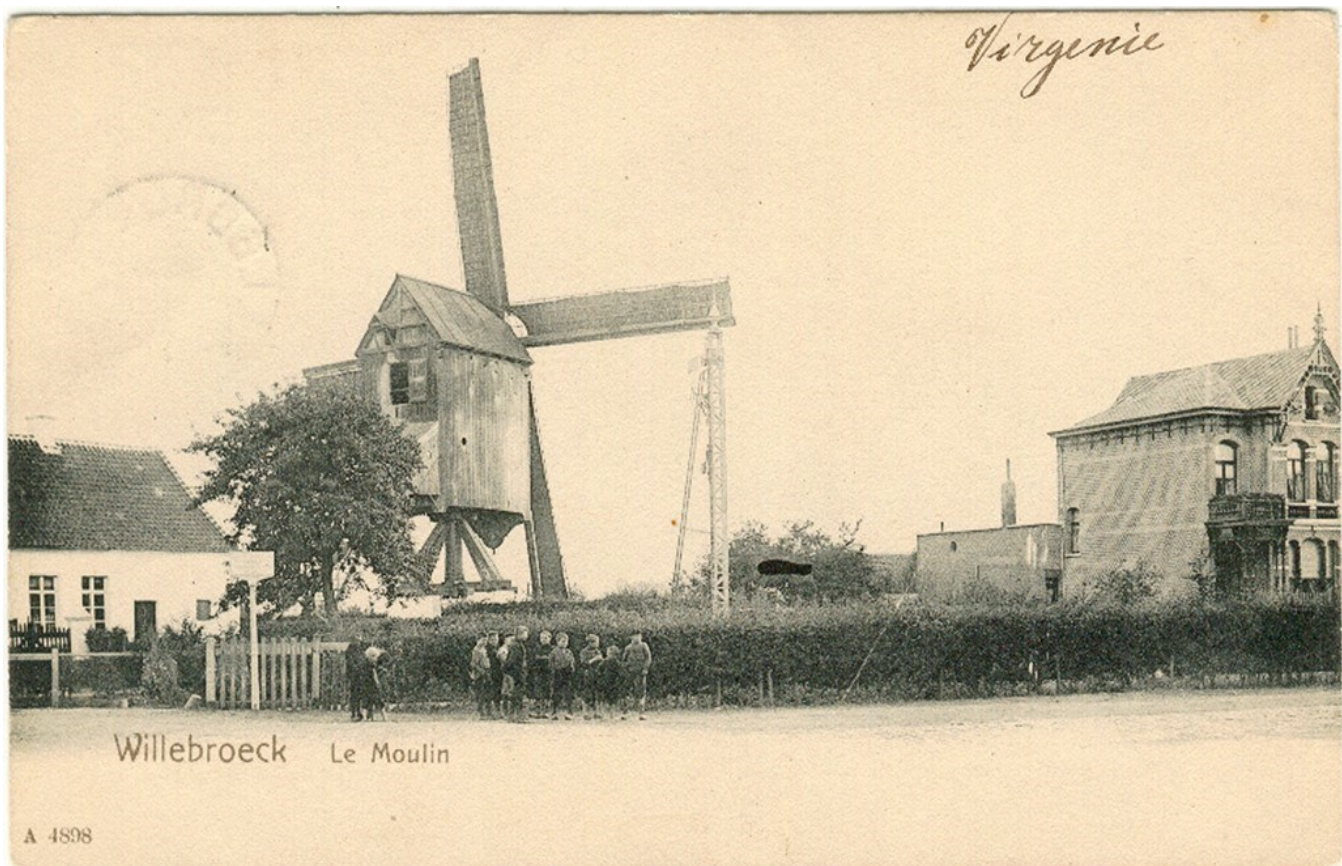
Uit de Minuten van Notaris Petrus Nicolaus Janssens
Willebroeck 24 Juni 1788. N° 7

Op heden den achsten Mey seventhien hondert achtentachtigh voor mij Petrus Nicolaus Janssens, als openbaer notaris bij Syne Majesteyts Souverynen Raede van Brabant geadmitteert, binnen de Baronnie van Willebroeck residerende ende inde presentie van de getuyghen naergenoempt, compareerden Melchior van den Broeck ende Petronella Janssens gehuyschen ende woonachtigh onder Puers, op het quatier den Reyweg, elckanderen ten effecte naerbeschreven assisterende ende autoriserende, die verclaerden ende bekennen by dese vercocht, gecedeert ende getransporteert te hebben aen ende ten behoeve van Jacobus van den Eynde in houwelyck met Joanna Catharina Opdebeek woonachtigh onder de vooschreve Baronnie die alhier medecompareerde den naerbeschreven coop, cессie ende transporte by desen is accepterende soo voor sich als ten behoeve van syne voornoemde huysvrouw, dats te weten seckeren graenwindtmolen met alle den toebehoorten daer aen zynde, mede het landt ende bergh daer den selve o is staende, groot van erve vyftigh roeden onbegrepen der maete, soo ende gelycke den selven gestaen ende gelegen is binnen de Baronnie van Willebroeck, paelende ten eendere de Nokestraete, ter tweedere kinderen Peeter Rottiers en d' erfgenaemen Jan Baptist van Reeth ende Joannes van den Eynde ter derdere ende vierdere zeyde wesende vrij, suyver ende onbelast uytgenomen met den windtcheyns aen Syne Majesteyt sonder meer, die den acceptant 't synen laste is nemende met allen de achterstellen vandien aen de transportanten competerende te weten het voorschreven landt bij coope gedaen tegens Peeter Verschueren ende waerinne de transportanten gegoeyt zyn voor Schepenen van Willebroeck voorschreven volgens den brieve de dato een en dertigh Mey seventhien hondert dry en tachtigh onderdteekent F. Van Grootven, ende den voorschreven Molen synde door de transportanten aldaer onlanghs gebouwdt, daer op de transportanten alles brussels waerschap ende guarand syn gelovende ofter naermaels iet aengebracke, welcken coop, cессie ende transporte is geschiedt voor ende ome de somme van acht

duysent negen hondert guldens courant gelt, die den acceptant sal moeten voldoen tusschen heden ende Ste Jansmisse eerstcomende van desen jaere seventhien hondert acht en tachtigh sonder daeraen te coreten iet van allen het gene den acceptant in materie van taxaet aenden voorschreven molen in syn aencomen van huere soude hebben gederft, gelovende de transportanten int voldoen der voorschreve coopsomme daer over in pede deser acte te sullen verleenen behoorlycke quittantie, bekennde de transportanten by desen aen den voorschreven molen ende landt niet meer hebben ofte behouden, maekende by desen daer van de acceptanten vrymeester met renuntiatie in forma, constituerende voorts de voornoemde transportanten ende acceptant ten effecte voorschreve onwederroepelyck mits desen ...N ...N om te compareren in den Souverynen Raede van Brabant, voor Schepenen van Willebroeck, Puers ende alomme elders daer het versocht sal worden ende aldaer dese vernieuwende ende herkennende in cas van eenig gebreck ende voldaan van allent gene voorschreven staet den gebreckelycken volontairelycke doen ende laeten condemneren met costen, mistgaders om te compareren voor Schepenen van Willebroeck voorschreven ende aldaer den acceptant benefens syne voornoemde huysvrouwe inden voorschreven molen ende landt wel ende wettelyck te doen ende laeten goeden, vestigen ende erven met alle gerequireerde solemniteyten naer Costume Locael aldaer, mede om door den geconstitueerden in desen in de zielen van de transportanten ende acceptanten afte leggen den gerequireerden Eede de non amortisatione by vernieuwinge deser conform den vijftienden artikel van 't placaert dien aengaende geëmaneert, aldus gedaen ende gepasseert binnen Willebroeck dato ut ante ter presentie van Sieur Franciscus Verdickt ende Franciscus van den Eynde als gethuyghen Ihiertoe aensocht. De minute deser bekleedt met eenen segel van thien guldens ende sesthien stuyvers is bij de transportanten acceptant ende getuyghen benefens my notaris behoorelyck onderteekent.

Quod attestor P. N. Janssens, not. Pub.

Leeger stontd, de post is gecompareert Melchior van den Broeck, die verklaert by desen ontfanghen te hebben uyt handen van Jacobus van den eynde de voorschreve coopsomme van acht duysent negenhondert guldens courant gelt uit wette deser breeder geroert, dienende dese over de voorschreve coopsomme van de voorschreven molen cum annexis voor volle en absolute quittantie sonder van andere te moeten doceren actum Willebroeck vierentwintigh Juny seventhien hondert achtentachen-

tig ende was onderteekent Melchior van den Broeck, leeger stondt ons present als gethuyghen ende waeren onderteekent Fr. Janssens met paraph 1788 et Franciscus van den Eynde.
Collata concord cum suo originali quod attestor P. N. Janssens, not. Pub.
Vernieuwt ende herkent par P. N. Janssens

De Juy 1788. No. 7. 9

30 30
4 S
1788
ROMA

Spreden den
Achtsteu Mey Seventien hondert acht-
=entachtenticht Noor mij Petrus Nicolaus
Janssens als openbaer notaris bij Signe
Majesteijts Souvereynen Raede Van Brabant
geadmitteert, binnen de Baronie Van
Willebroeck residerende ende in de presentie
Van de getuyghen naergeweent, comparcer-
=den Melchior Van den Broeck ende Petrus
=nella Janssens getuygheliken ende woonacht-
=tighs onder Liers op het quartier den reijdey
elckanderen ten effecte naerbeschreven afstee-
=rende ende aithoriserende, die Verclaerden
ende bekennen bij desen verzocht, gesedeert
ende getransporteert te hebben aen ende ten

Pagina uit de originele akte. RA Antwerpen.

40/45

want aan 't verleden komt geen einde...

HOE
BELGIË
OVERLEEFDE...

8

TEN TIJDE VAN BEZETTING

Bij vele Belgen heeft de Tweede Wereldoorlog en de bezetting littekens nagelaten. De dagelijkse strijd om in leven te blijven, honger, koude, ontberingen, zorgen, vertwijfeling, angst, het klimaat van tweedracht, haat, achterdocht en verraad, roofovervallen, moordaanslagen, razzia's, arrestaties, deportaties en bombardementen hebben hen fysiek getekend. Gelaten en verbitterd hebben ze hun doden begraven en het puin van hun vernielde huizen opgeruimd.

Maar bovenal hebben ze het Duits militair bestuur ondergaan dat gedurende vier jaar in ons land gevestigd werd, alsook het Duits politieapparaat.

Want voor de meeste Belgen begon voorgoed de oorlog nà de achttiendaagse veldtocht en de capitulatie op 28 mei 1940...

RUHE UND ORDNUNG!

Het politieraderwerk van de Duitsers is uitgebreid en ingewikkeld. Zelfs voor ingewijden is het moeilijk de juiste draad te vinden in het labrynt van de wisselende en door mekaar ge- weven bevoegdheden van de diverse Duitse po- litiediensten.

Enkele dagen na de capitulatie vertrekt vanuit Den Haag met bestemming Brussel een gemo- toriseerde colonne met vooraanstaande Duitse

militairen. Onder hen generaal **Alexander VON FALKENHAUSEN**. Gedurende vier jaar zal hij in België en de Franse Departementen Nord en Pas-de-Calais het hoogste administratief en militair gezag

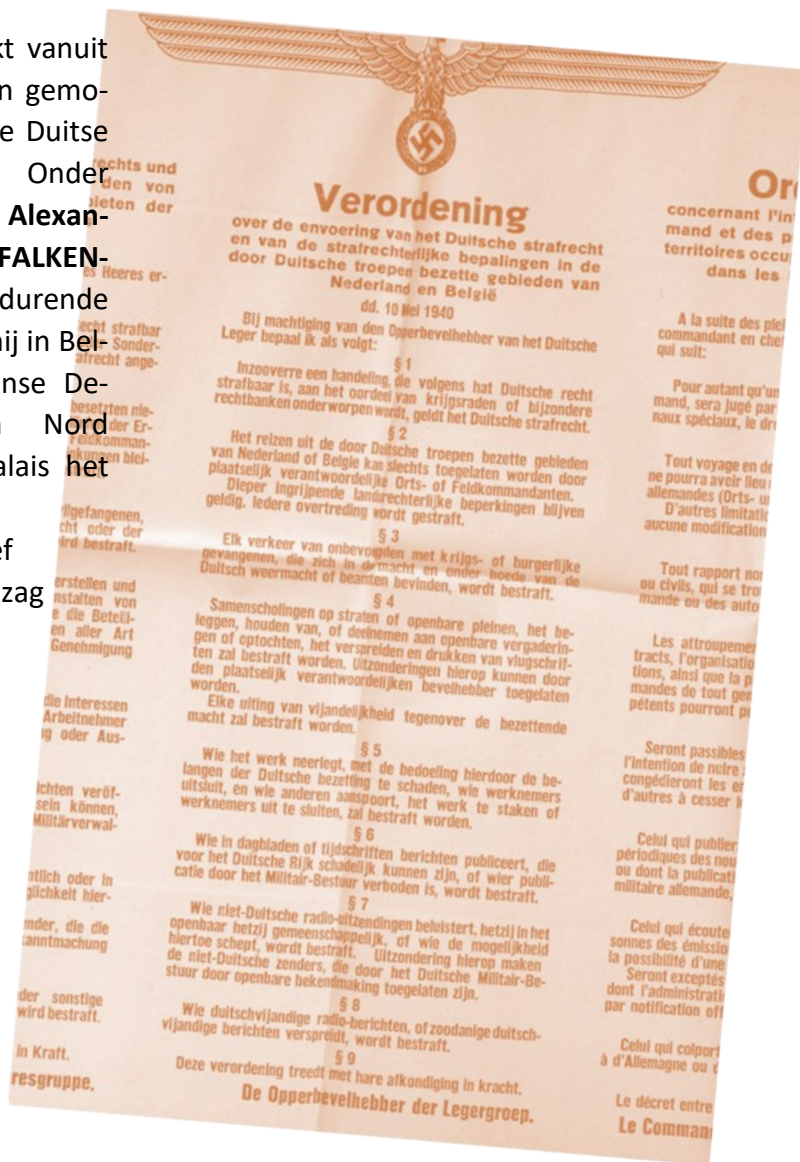
belichamen.

De interesse van von Falkenhausen gaat in het bijzonder uit naar de problemen van orde, rust, veiligheid en bevoorrading en hij wil ook het vertrouwen van de bevolking voor zich winnen. De zogenaamde "Flamenpolitik" (een begrip dat de Duitse politiek ten aanzien van de Vlamingen aanduidt tijdens de bezetting in beide wereldoorlogen) van de extremistische groeperingen laat hem Sibेरisch koud.

Maar hij heeft nog een andere taak. Het Belgisch economisch apparaat niet ontredderen en het industrieel en menselijk potentieel in dienst stellen van de Duitse oorlogvoering. Militair voert hij het bevel over de bezettings- troepen van het landleger. Op burgerlijk vlak heeft hij alle wetgevende, uitvoerende en

rechterlijke machten die hem zijn gedelegeerd. Bovendien kan hij op elk ogenblik ingrijpen door het uitvaardigen van eigen verordeningen.

Wat hij trouwens ook doet.

Alleen al tijdens het eerste bezettingsjaar vaardigde hij niet minder dan 173 verordeningen uit.

MANU MILITARI

Onder zijn gezag werken twee staven:

1. Een **KOMMANDOSTAB** (militaire aangelegenheden) onder leiding van majoor **Bodo VON HARBOU**, staat in voor de veiligheid in de bezette gebieden. Deze voert het bevel over de bezettingstroepen die in geval van onlusten moeten ingezet worden waaronder:

°de **FELDGENDARMERIE**, (bekend om de metalen ketting en plaat om de hals). Hun taak bestaat erin toezicht uit te oefenen op de gedragingen van Duitse militairen (militaire politie) en de Belgische politie en rijkswacht bij te staan.

Nadien werden ze ook ingezet voor de bestrijding van de zwarte markt, de jacht op Belgen die zich aan de verplichte tewerkstelling willen onttrekken en het transport van Belgische gevangenen;

°de **HILFSFELDGENDARMERIE**, samengesteld uit in België gevestigde Rijksduitsers en uit 'politiek betrouwbaar geachte Belgen' (Vlaamse Wacht, Garde Wallonne...) is een aanvulling op de Feldgendarmerie;

°**GEHEIME FELDPOLIZEI (GFP)**. Het actieterrein van deze dienst is zeer uitgebreid maar hoofdzakelijk afgestemd op contraspionage en veiligheid.

Ze spoort onder meer vijandelijke inlichtingsnetten op, maakt jacht op verzetslieden en geallieerde soldaten die zich in het land verborgen houden.

Ze behandelt ook anonieme aanklachten door Belgen tegen eigen landgenoten ingediend.

°Daarnaast en in nauwe samenwerking met de Kommandostab van von Harbou, werkt de **ABWEHR**, de veiligheids- en inlichtingendienst. Zijn domein is vooral spionage en sabotage en is rechtstreeks afhankelijk van het **Oberkommando der Wehrmacht (OKW)** (opperbevel van de Wehrmacht) – zie *onderstaand kaderstukje**.

Feitelijk is de Geheime Feldpolizei het uitvoerend orgaan van de Abwehr. De GFP levert de manschappen maar de leiding van de actie berust bij de Abwehr.

(*)

Wehrmacht is de term die duidt op het reguliere Duitse leger (met name de land-, lucht- en zeemacht) dat vanaf 1935 tot 1945 onder politieke en later directe leiding van Adolf Hitler was opgebouwd in het Derde Rijk.

2. Een **VERWALTUNGSSTAB** (burgerlijke administratieve zaken), onder leiding van **Eggert REEDER**, die alle domeinen van het politiek, sociaal, economisch en cultureel leven bestrijkt.

Deze staf is op zijn beurt onderverdeeld in -a) het departement administratie en behandelt alle bestuurlijke aangelegenheden zoals onder meer justitie, financiën, volksgezondheid, politie, cultuur, rijkswacht, posterijen, enz... ;

en -b)

een departement economie dat instaat voor economische aangelegenheden zoals voeding, landbouw, prijzenregeling, tewerkstelling, banken, verzekeringen, mijnen, enz...

MIJN EER IS MIJN TROUW

Naast de militaire fungeert ook de burgerlijke politie met name de **SICHERHEITSPOLIZEI (SIPO)** – Staatspolitie en **SICHERHEIDSDIENST (SD)** – Politieapparaat van de partij.

Beide politieapparaten zijn gecentraliseerd in het **REICHSSICHERHEITSHAUPTAMBT (RSHA)** dat deel uitmaakt van de **SS-administratie**. Reichsführer SS Heinrich HIMMLER maakt hiervan een waar SS-bolwerk dat de macht van de partij belichaamt. (zie *eveneens onderstaand kaderstukje***). Zijn vertrouwde medewerker was –tot aan zijn dood in juni 1942– Reinhard HEYDRICH. De beruchte Gestapo was een onderafdeling van de SIPO-SD en was de meest gevreesde. Ze bestrijkt eveneens een ruim terrein: opsporen van communisten, vrijmetselaars, joden, verzetsorganisaties.

Geleidelijk neemt ze bovendien met betrekking tot de veiligheid de plaats in van de Geheime Feldpolizei.

Onder het motto ‘Meine Ehre heisst Treue’ belichaamt de SS de macht van de partij.

Aanvankelijk krijgt de SIPO-SD echter verbod zich in België te vestigen. Een verbod waarvan de achtergrond gelegen is in de strijd tussen het reguliere Duitse leger en de SS als partijformatie. De militairen voelen zich nog voldoende sterk om geen inmenging van de partij en de SS te dulden. Maar na amper twee maanden blijkt dat de effectieven van de (militaire) Geheime Feldpolizei ontoereikend zijn om haar omvangrijke taak te vervullen. Noodgedwongen moet ze dan ook een beroep doen op haar rivalen en langs de politionele weg kan de SS zich in België nestelen.

(**)

De “Schutzstaffel” (beschermingseenheid), beter bekend onder de naam “SS”, stond in voor de bescherming van de partij en zijn leider en hield zich ook bezig met politieke tegenstanders, joden en andere minderheden. De SS bestond uit een algemene (Algemeine SS), een militaire (Waffen-SS), een (pseudo) wetenschappelijke (Ahnenerbe SS) en een politieke (SIPO-SD) afdeling.

Op 27 juli 1940 vestigde de Duitse politieke recherche en de geheime inlichtingendienst waaronder het beruchte ‘Departement IV – Gestapo, zich inderdaad in het spoor van Duitse diensten in ons land en werd er onder meer beslist om het ideaal gelegen fort van Breendonk als ‘Auffanglager (opvangkamp) in te richten. De SIPO-SD was belast met het arresteren van iedereen die zij als staatsgevaarlijk beschouwden.

Aanvankelijk bracht de organisatie haar gevangenen (Belgen of hier verblijvende vreemdelingen) in gevangenissen onder die beheerd werden door de Wehrmacht. Maar de SIPO-SD wilde haar eigen gevangenen bewaken. Het gevolg was dus dat Breendonk uitgekozen werd als opvangkamp voor de gevangenen van de SIPO-SD.

Met de ons bekende gevolgen... . De meeste gevangenen werden er opgesloten in afwachting van hun deportaties naar andere concentratiekampen..

(wordt vervolgd: Bezwaarlijk bestuur)

Vrije bewerking naar ‘België in de Tweede Wereldoorlog’ (Uitg. de nederlandse boekhandel). Met toestemming tot bewerking en publicatie voor Vaertlinck Contact van de huidige Uitgeverij Pelckmans Uitgevers. Andere geraadpleegde bronnen:

-Hoe België wereldoorlog II overleefde.

-Fort van Breendonk

-belgiumwwii.be

-encyclopedische gegevens

Ward Goossens

Monument Louis De Naeyer in de steigers

Begin oktober laatstleden verschenen er metalen steigers rond het monument van Louis De Naeyer op de Mechelse Steenweg. Vaertlinck vzw diende bij de dienst “Ruimte en Erfgoed – Onroerend Erfgoed” Antwerpen een verzoek in om het monument van Louis De Naeyer te laten beschermen (zie schrijven onderaan) dat gebeurde ongeveer twaalf jaar geleden.

Na zovele jaren heeft het gemeentestuur toch het heft in handen genomen en de opdracht gegeven het monument te restaureren en het terug te laten schitteren.

Het resultaat na enkele dagen van de restauratie (7 oktober 2022). Foto: René Pattyn

We ontvingen vrij vlg een antwoord van deze dienst. Vaertlinck vzw deed de aanvraag tot bescherming op 20 april 2010 en ontvingen de volgende week op 28 april 2010 het onderstaand schrijven.

Vlaamse overheid

Vaertlinck
Heemkundige en genealogische kring vzw

Molenweg 24
2830 Willebroek

Ruimte en Erfgoed
Onroerend Erfgoed Antwerpen
Anna Bijnsgebouw – 10^e verdieping
Lange Kievitstraat 111-113 bus 53
2018 Antwerpen
Tel.: 03 224 62 17 - Fax: 03 224 62 23

uw bericht van	uw kenmerk	ons kenmerk	bijlagen
20 april 2010			
vragen naar / e-mail	telefoonnummer	datum	
Rita.steyaert@rwo.vlaanderen.be	03/224 62 11	28 april 2010	

Betreft: **Beschermingsaanvraag monument Louis De Naeyer te Willebroek**

Geachte,

In antwoord op uw vraag om het monument Louis De Naeyer te beschermen als monument willen wij het volgende opmerken.

In het huidige beschermingsbeleid wordt gestreefd naar thematische lijsten en behoudens hoogdringende gevallen wordt afgezien van individuele beschermingsvoorstellen. Een beeldengroep zoals het monument Louis De Naeyer past niet in de thema's die momenteel aan de orde zijn.

Om een onroerend goed te beschermen als monument moet het algemeen belang van het goed op gewestelijk niveau voldoende kunnen aangetoond worden aan de hand van één of meer cultuurhistorische waarden die vastgelegd zijn in de decreten op monumentenzorg, namelijk artistieke, wetenschappelijke, historische, volkskundige, industrieel-archeologische of een andere socio-culturele waarde.

Wij beseffen dat het monument Louis De Naeyer van groot belang is voor de geschiedenis van Willebroek en dus zeker lokaal belang heeft, maar we menen dat de gemeente de aangewezen instantie is om de nodige maatregelen te treffen om het beeld te vrijwaren. Het monument Louis De Naeyer is opgenomen in vastgestelde inventaris voor het bouwkundig erfgoed (14/9/2009). Het besluit van de Vlaamse regering van 14 april 2000 bepaalt dat er altijd een stedenbouwkundige vergunning nodig is voor "de afbraak van gebouwen of constructies die opgenomen zijn in de vastgestelde inventaris van het bouwkundig erfgoed". Op die manier geniet het monument Louis De Naeyer dus van een zekere vorm van bescherming.

Hoggachtend

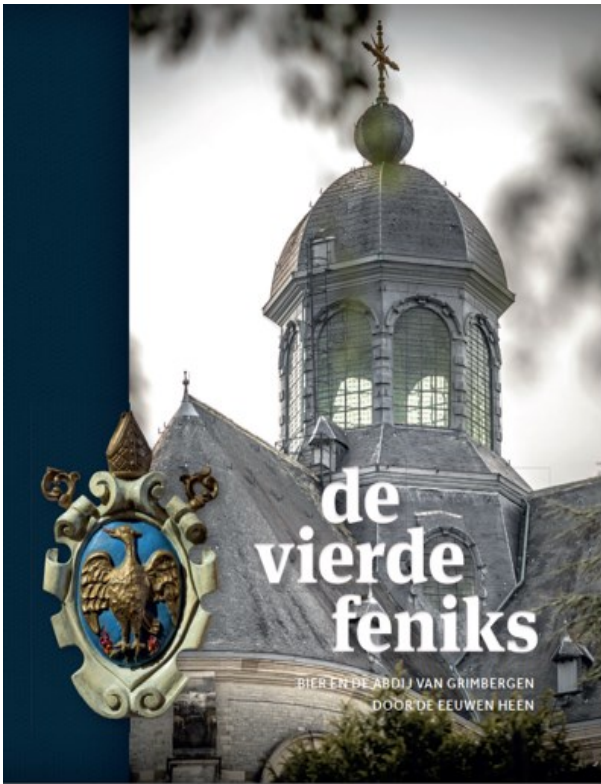
Marc De Borgher
Gewestelijk Erfgoedambtenaar

René Pattyn

Boekbespreking

De vierde Feniks

Bier en abdijbier in de Lage Landen

Soms vormen wetten de aanleiding voor research. Zo ook de eis van Oekraïne dat de producent van producten, dus ook van het abdijbier van Grimbergen, kan bewijzen dat de origine wel degelijk in de periode ligt die de productinformatie en de publiciteit aangeven. Werd in de abdij van Grimbergen al in 1128 bier gebrouwen, zo vroeg in de Hoge Middeleeuwen? De enige manier om een en ander uit te zoeken was een tocht door de archieven van de abdijsamenleving en in externe bronnen.

Een en ander bleek zo boeiend, dat de handelszaak over de authenticiteit van het jaartal 1128, naar de achtergrond verdween. Pater Karel Stautemas die sinds kort zelf intra muros bier brouwt, ontdekte onbekende aspecten van het brede bierlandschap in de Lage Landen. Waar ligt de oorsprong van het bierbrouwen? Waarom brouwen huisgezinnen en organisaties zoals kloosters al in de Vroege Middeleeuwen zelf? Wanneer en waarom ontstaat het brouwerberoep.

Wat was hop voor gruitbier, is het dan de wilde of gekweekte plant, welke houding namen Brabantse en Vlaamse steden aan bij import en export van eerst gruitbier en nadien het gehopte Oostbier? Vervangt bier wel water als dorstlesser, in welke mate speelden taksen en belastingen en wat met de herbergen...? Dit boek belicht de geschiedenis van bier in de Lage Landen Met regelmatig aandacht voor het bierbrouwen en de consumptie in de abdij.

Die nauw verbonden met het dorp, met de regio en met het wisselende staatsbestel. De gevonden informatie en inzichten wilden de auteurs benutten, vandaar het boek *“De vierde Feniks”*. Vier omdat de abdijbrouwerij nu de vierde keer in bijna 900 jaar uit haar as verrijst. Het ontkracht sommige veronderstellingen en gekoesterde mythes, terwijl verloren gewaande kennis (en zelfs levende gist) weer opduikt. De ene keer pijnlijk, de andere keer verrassend zoals het feit dat de abdij met zekerheid grenzende waarschijnlijkheid al vóór 1128 actief was. Kortom, het boek is de neerslag van wat begon als een zoektocht naar de geschiedenis van bier in Grimbergen, uitgewaaierd naar de vele steden en dorpen in de Lage Landen.

Mis dit boeiend werkstuk niet en maak kennis met de historiek van de brede biercultus in de Lage Landen en dus ook in België, de erfenis van het Hertogdom Brabant en het Graafschap Vlaanderen.

Gegevens:

Een uitgave van de Abdij der Norbertijnen van Grimbergen vzw

Wettelijk depot: D/2021/Karel Stautemas, uitgever.

Bestellen kan op de site www.abdijsgrimbergen.be

of direct op www.devierdefeniks.be/product/boek-de-vierde-feniks/

Prijs: 29 euro + verzendkosten.

Tekst en afbeelding: Abdij van Grimbergen, 2022.

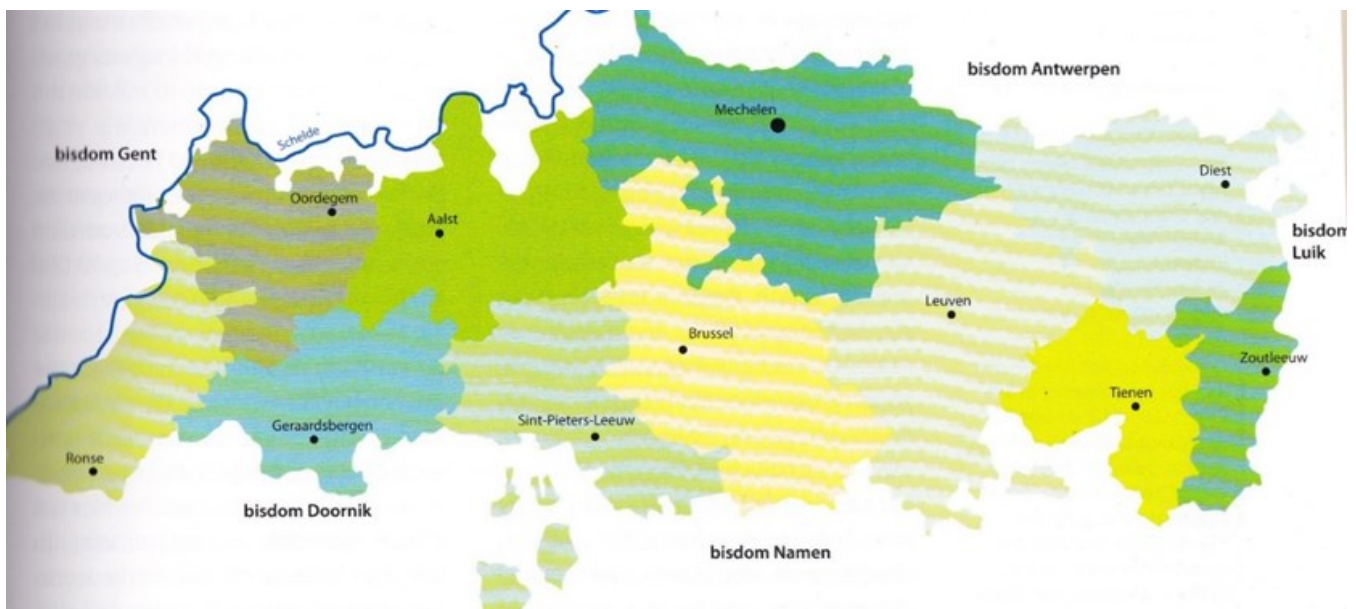
Het kronkelend parcours van Franciscus De Rauw tot pastoor te Heffen - Heindonk in 1698.

Nicolaus van Dionant was pastoor van Heffen en Heindonk. Op kerkelijk gebied waren beide dorpen dus afhankelijk van het Aartsbisdom Mechelen. Op burgerlijk vlak daarentegen viel Heindonk onder het land van Rumst en Heffen onder stad, land en heerlijkheid van Mechelen. Toen Nicolaus in 1698 uit de parochie verdween stelde zich een probleem. Geen parochieherder meer!

Maar wat weten we over Nicolaus van Dionant? Hij zou in Tienen geboren zijn alhoewel we dat niet konden verifiëren. Op 19/12/1660 was hij ingeschreven aan de universiteit van Leuven. Van 1694 tot 1695 was hij pastoor te Beigem. Vandaar kwam hij naar de parochie Heffen - Heindonk en verzorgde er de kerkelijke diensten als pastoor tot 1698.

Als vorige pastoor van Heffen wordt doorgaans Guilielmus van Berwaer vermeld die vanaf 1660 de dienst zou uitmaken. Over hem vinden we tegenstrijdige gegevens. J. Baten laat hem rond 1633 in Mechelen geboren worden¹. Maar volgens Vlaamse Stam² was hij ongeveer hetzelfde jaar geboren te Landen als zoon van Mathias van Berwaer (° rond 1604 te Landen, +13/01/1689 Landen ongeveer 85 jaar) gehuwd met Catharina Bormans de Hasselbrouck (° Jeuk). Te Leuven aan de universiteit werd hij ingeschreven op 10/02/1653. Vanaf 22/06/1695 was hij kanunnik te Mechelen in de kerk van O.L. V. over de Dijle tot hij op 82-jarige leeftijd overleed te Mechelen op 08/12/1715. Mathias nu was zoon van Gerard, schepen van Landen in 1611 en later meier tot 1624, getrouwd met Helena van Dionant (+Landen 14/11/1624).

Met het pastoraat van Guilielmus van Berwaer te Heffen van 1660 tot 1695 is er toch enige onduidelijkheid. Want Gaston Roggeman in zijn bewerking van notaris Balthazar Ceulemans te Rumst op 15/02/1685 vernoemt Corneel Cauwenbergh zoon van Jaspar en Magdalena Braeckmans als pastoor te Heffen. Waar past hij juist in het verhaal?

Aartsbisdom Mechelen met 11 dekenijen na 1597³

¹ J. Baeten: *Verzam. van naamrollen kerkel. Geschied. Aartsbisdom Mech. II, Kanunniksdij onder de titel van de H. Maria Magdalena*, p. 44).

² *Vlaamse Stam*, jaargang 31 nr. 7/8 1995, p. 386 – 390 over de familie Van Berwaer.

³ *Het aartsbisdom Mechelen-Brussel, I, 1559-1802*, p.107, Halewijn ed. 2009..

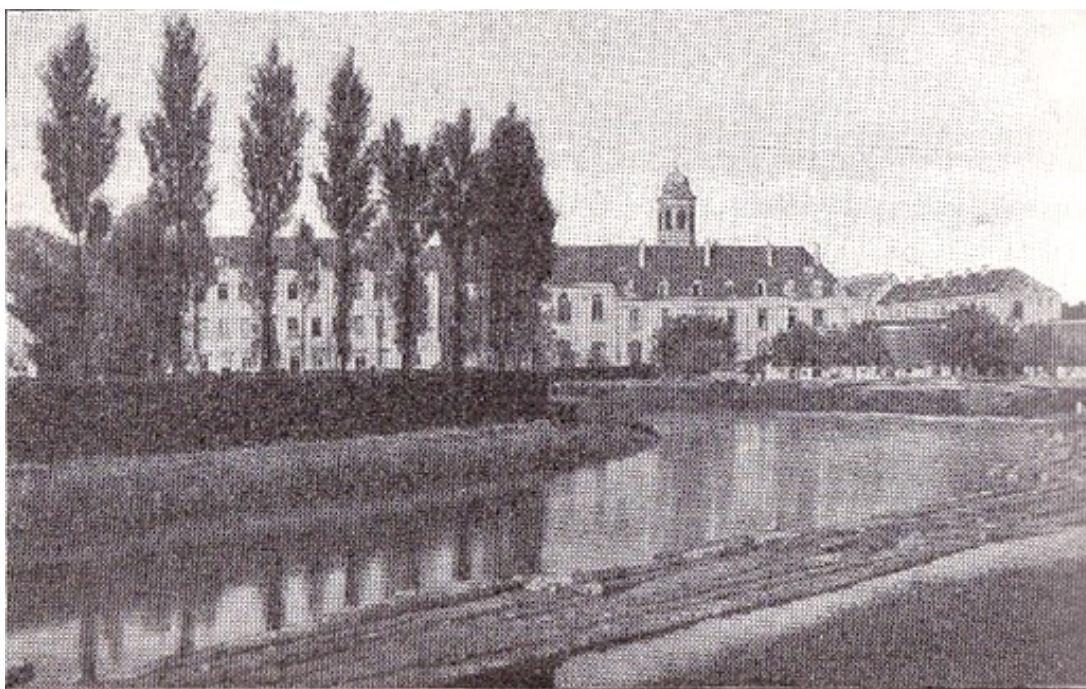
Guilielmus van Berwaer werd te Heffen als pastoor opgevolgd door zijn neef Nicolaus van Dionant die er ongeveer drie jaar de dienst uitmaakte. Die informatie komt uit het kerkarchief van Heffen vroeger in de pastorij. In dat document in het latijn uit 1699 lezen we " R^{du} Dnus Guilielmus van Berwaer canonicus Ecclesiae collegiatae Beatae Mariae trans Dilium Mechliniae, et ante hac pastor Ecclesiae parochialis De Heffen prope eandem civitatem, quod in eodem Illo pastoratu sibi successerit R^{du} Dnus Nicolaus Dionant nepos suus, qui solummodo pastor fuit tribus circiter Annis, ...". Na zijn inschrijving aan de universiteit te Leuven op 19/12/1660 was Nicolaus ook kort pastoor geweest te Beigem (1694-1695) voor hij naar Heffen vertrok. Hij bezat wel wat eigendom in de streek van Tienen waar zijn erfgenamen later best tevreden mee waren.

Iets meer gegevens over de familie Van Berwaer - Dionant. Guilielmus van Berwaer, pastoor van het St. Cath. altaar in Heffen, verklaart dat zijn broer Gerard in zijn naam een betaling mag opeisen van achterstallige rente die Pr. De Ruysselet nog schuldig is⁴. En Nicolas en Matthijs van Dienant zonen van wijlen Maria van Berwaer x Nicolas van Dienant zijn theoloog in het Seminarie van Mechelen⁵. Uiteindelijk komt in 1698 Franciscus De Rauw Nicolaus Dionant als pastoor te Heffen -Heindonk opvolgen.

Franciscus De Rauw(e) als pastoor te Erpe⁶.

De eerste gegevens over Franciscus de Rauw(e) komen uit Erpe. Geboren te Brussel wordt hij er priester gewijd op 20/12/1681. Als pastoor van Erpe wordt hij benoemd op 13/06/1683 en aangesteld op 26 juli.

Erpe (nu Erpe-Mere) is een dorp in de provincie Oost-Vlaanderen op ongeveer vijf kilometer van Aalst. Kerkelijk hing het eerst af van Kamerijk en van de abdij van Drongen, maar vanaf de oprichting van de aartsbisdommen in 1559 van het aartsbisdom Mechelen-Brussel. In 1688, de periode die ons aanbelangt, hing het kerkelijk af van de dekenij Aalst onder het aartsbisdom Mechelen-Brussel (zie kaart). Franciscus is dan dus pastoor te Erpe. Daar ligt hij in proces met de prelaat van de abdij van Drongen over inkomsten en de pastorij.

Drongen. — Oude abdij, zicht van aan de Leie.

Foto Nels.

7

⁴ SAM, not v Berwaer, nr. 192, 19/02/1691.

⁵ SAM, not v Berwaer, nr.193, 10/03/1691.

⁶ Gegevens over Erpe werden me jaren geleden door de heemkring daar bereidwillig bezorgd.

⁷ De Seyn Eug. Geschied- en Aardrijkskundig woordenboek der Belgische gemeenten p .330

De abdij bezat veel goederen en trok dus ook veel inkomsten van tienden. Normaal werd de pastorie gebouwd op kosten van de tiendheffer. Indien dit niet het geval was moest de pastoor zelf een woning huren of kopen. Gewoonlijk had de kerkfabriek immers geen eigen pastorie. Redenen genoeg om betwistingen te hebben tussen de drie partijen!

Reglementair moest elke parochie wel beschikken over een degelijk, solied kerkgebouw. Indien mogelijk ook over een eigen pastorie wat in die periode meestal het geval was. Natuurlijk mocht een pastoor niet ontbreken. Die moest er effectief resideren, belangrijk voor een goede bediening. Voor bouw en onderhoud van de pastorie stonden in hoofdzaak de tiendheffers en de plaatselijke bevolking in. Het dorpsbestuur had het financieel niet altijd gemakkelijk. Discussie en processen met de pastoor waren legio. Ook over de betaling van het loon van de pastoor rezen regelmatig moeilijkheden. Dat bestond voor een kleine parochie als Erpe uit een vast bedrag van 400 gulden met de opbrengst van tienden en kerkgoederen. Niet vast waren de inkomsten uit diensten als dopen, huwelijken, begravenissen en jaargetijden.

Gans de dorpsgemeenschap en dus ook de bestuurders waren als gelovigen betrokken partij. En had pastoor De Rauw al snel geld nodig voor een pastorie, is hij in geldnood? Op 21 april 1687 bekennt hij 15 "ponden Grooten Vlams" ontvangen te hebben van Jan Ooghe pastoor van Mere tegen de "penninck sesthien" die hij mag aflossen wanneer het hem uitkomt op voorwaarde van "goet beseth". Die obligatie wordt op 5 april 1689 vermeerderd tot acht ponden. Leent hij om in leven te blijven? Is hij zo'n sukkelaar? In 1689 is deze obligatie verhoogd en worden de erfgenamen van pastoor Ooghe vermeld als wonend te Ideghem in het land van Aalst – men weet maar nooit waar dit nog goed voor is!.

Volgens de burgemeester en de schepenen van de baronie Erpe sleept het proces al ongeveer elf maanden aan. Het betreft uiteraard geld. Een jaar later, op 01/04/1688, sturen Burgemeester De Swaef en de schepenen van Erpe hun griffier naar Gent met het verzoek bij procureur de Sadeleire voor een opening te zorgen. Ze uiten hun bezorgdheid en willen dat het lopend proces tegen de prelaat van Drongen vordert "mits onsen Eerw. Heere Pastoir hem grootelijcx is beclaghende van het bekommen van middels leven" en daardoor verstaan ze "dat den sel[ven] daer door v[er]staet te v[er]

trecken" en ze wel eens zonder pastoor zouden vallen. Hun griffier moet voor pastoor De Rauw "sijnen redelijcken sallaris" vragen. Het gaat dus om zijn bestaansmiddelen, alimentatie! Ze zien het gebeuren dat de parochie zonder pastoor zou vallen. Met de notabelen en gegoeden van de parochie tekenen ze het verzoek. Is Franciscus zo geliefd of is het alleen eigenbelang van de parochianen?

8

Aartsbisschop Alphonsus de Berghes en zijn opvolger de Precipiano

Op 20 juli 1689 laten de dorpsnotabelen Franciscus de Rauw weten dat ze verplicht zijn aan de aartsbisschop van Mechelen (Alphonsus de Berghes, pas gestorven op 07/06) 400 gulden per jaar te betalen uit de opbrengsten van tienden en pastorale goederen. De reden hiervoor: "tSedert het overlijden van heer was het overlijden van Joachim van Hassche (+ Brussel 19 april 1678) emmers syn [ver]treck als wanneer hij gepromoveert is geweest (in 1677) tot de cure van Hamme de vs. prochie (van Erpe) onvoorsien is gebleven van residenten pastor". Gedurende 6-7 jaren verzorgde de pastoor van Eerdegem de diensten waardoor "geen reelen en[de] effecti[ven] dienst gedaen en wierd" binnen Erpe. De ondertekenaars van het schrijven waren ook belast met een verzoek aan de aartsbisschop om een eigen pastoor voor Erpe te krijgen tegen de verplichting van eveneens 400 gulden. Ze voegden er wel een "expresse conditie" bij. Ze vroegen de bevoegdheid om gemelde 400 gulden in naam van de toekomstige pastoor "tsij metter minne oft met rechte" te mogen verhalen "tot laste van thiendeheffers binnen de gemelde prochie" van Erpe, dus ook "van[den] prelaet van dronghen als geestel[ijcken] thiendeheffer", maar wel op kosten van de pastoor. Een gerechtelijke uitspraak daarover hebben ze verkregen in de provinciale raad van Vlaanderen en een kopie bezorgden ze Franciscus de Rauw. Aan hun verplichting voldeden ze op verzoek van de aartsbisschop. Nu vermelden ze die uitgevoerde verplichting aan pastoor De Rauw en "laten bij dien den voorn. heer pastoor de rauwe onverleth om de sel[ve] zijn competentie te [ver]halen". Hij mag dus zelf zijn plan trekken om aan de 400 gulden te komen en moet ook de kosten dragen. "In cas van refus" heeft hij te aanvaarden niet te protesteren en "geen nut te maken van het jncommen van sel[ve] Cure tsijnen laste van alle costen schaden en[de] jntresten die hij door onachtsaemheijt van het op doen van selve pastorele thiende ende andere effecten sal negligeren". Pastoor let dus op uw tellen! Alle belangrijke parochianen tekenden dit.

⁸ Afbeeldingen uit Flandria Illustrata

De pastorij was nog een ander probleem.

Pastoor Franciscus De Rauw stuurt op 23 juli 1689 een notaris naar de dorpsverantwoordelijken met de vraag of ze willen "restaureren het v[er]brant curen huys deser prochie van Erpe" en hem sedert die ramp "te ontlasten en[de] diseïntresseren van syne betaelde ende te betaelen huishuere" of niet. Bij weigering zal hij protesteren tegen "alle costen schaeden en[de] Intresten geleden ende door tselve te lijden". Hij zal hen eventueel rechterlijk dwingen. Notaris Jan Verhert uit Aalst geeft lezing van het gevraagde.

De burgemeester reageert "dat hij daerop niet en conste antwoorden mits het college niet en was v[er]gadert". Om een uur of half twee zal hij zijn antwoord meedelen. Over de kosten vraagt hij uitstel om te protesteren.

Het antwoord van de burgemeester komt op 26/07/1690, een jaar later. Franciscus wordt verzocht dat hij "promptelyck sal hebben te v[er]leenen copïes autenticq ofte vernieten contracten" door iemand van hen ondertekend, dit om de goede rechtsorde te helpen. En hij verklaart "jnde restauratie ofte opmaeking van het Curenhuys" niet verplicht te zijn. En ook niet "daer jet het minste toe te willen geven ofte contribuieren". Anders gezegd, mijnheer pastoor ge kunt ernaar fluiten!

Het is echt pingpong. Notaris Verhert komt met het contract van 28/02/1683 door De Rauw bezorgd op de proppen. Daarin verzocht het bestuur toen de aartsbisschop van Mechelen "ten eynde hij soude beliefen tot de bedienelicheyte vande cure der voors. Prochie van Erpe te stellen eenen erfachtighen residerende pastoor" en dus "te stellen in concours om[m]e daertoe te becommen eenen bequamen ende ervaren persoon". Ook met de belofte een jaarlijkse vergoeding van 400 gulden te bezorgen boven de inkomsten van jaargetijden en andere. Ze gaven ook de belofte "het Curenhuys te stellen in behoorelicken staet". Daarvoor hebben ze "de thienden en[de] cure landen" die de pastorij behoorden "aengesprocken en[de]hun proffijt daer mede ghedaen". Eerst betaalden ze de 400 gulden verplichte vergoeding wat ze nog steeds moeten. Op die voorwaarde heeft De Rauw "v[er]laten syne voorgaende cure der prochie van Hesche in brabant en[de] aenghenomen de gene van Erpe". En in 1689 zouden ze die vergoeding plots niet meer willen betalen noch "het gheruijneert en[de] v[er]brant curen huys" restaureren! Dat contract mogen ze niet verbreken. De pastoor kan ook niet naar zijn vroegere parochie terugkeren. Daarom neemt hij op 05/06/1690 zijn toevlucht tot het hof om zijn centen te krijgen en de restauratie te laten betalen door de grote tiendheffers en ze bij weigering te veroordelen met betaling van kosten.

Flandria Illustrata: Decanaat Aalst met midden links Erpe en midden onder (H)Esch.

Blijkbaar zou de prelaat van Drongen de pastorij toch gerestaureerd hebben en pastoor De Rauw gedurende enkele jaren toch betaald zijn. Maar omdat gedurende het proces "het voorseyde curenhuys tzedert is commen te verbranden" (opnieuw?) heeft het hof "verleent vonnisse diffinitief". Eindelijk! Of toch niet? Franciscus De Rauw krijgt slechts 400 gulden alles inbegrepen. Hij beweert nu op basis

van de goedgekeurde akte dat de pastorie toch gerestaureerd moet worden en hem de 400 gulden en al het andere moet betaald worden.

Volgens het bestuur heeft hij die akte "ergens sinisterlyck heeft weten te substraheren (=onttrekken)" en daardoor bij het tekenen "bedroghen errore juris et facti". Gerechtelijke en feitelijke dwaling! Ze richten zich ook weer tot het hof. En zo gaat het over en weer tot het hof na tussenkomst van de leenmannen van het leenhof Ten Steene te Aalst in de Raad van Vlaanderen een beslissing neemt.

Mededeling op 14 juli 1690. Omdat de vroegere notabelen en hun erfgenamen "tot noch toe hebben geproffijteert de pastorele goederen en[de] thiende en[de] det de selve thiende als nu moet v[er] pacht ofte opgedaen worden" moeten ze die opbrengsten teruggeven. Zo geschiedde het ook. De verpachting per wijk aan de meestbiedende verliep blijkbaar vlot. Zowel "harte als morwe graenen vlasch" en andere die eigendom waren van de cure en pastorie van Erpe vonden liefhebbers. Pastoor Franciscus de Rauw zelf zette in op verschillende tienden en werd zo pachter. De opbrengst van de verpachting diende om de 400 gulden voor hem en zijn opvolgers te financieren. Gedeeltelijk betaalde hij dus zelf zijn jaarlijkse vergoeding. De aartsbisschop gaf zijn toelating.

Over de restauratie van de pastorie vernemen we verder niets. Werd ze gerestaureerd of niet? Was dat de reden, samen met al de vermoeiende perikelen van het procederen, dat hij Erpe achter zich liet. Tot 1691 hield hij het te Erpe vol. Mogelijk dacht hij dan: vaarwel Erpe, ik zoek betere oorden op! Hij vertrok naar Anderlecht. Omwille van betwisting (hij zou geruild hebben voor de St. Joriskapel te Aalst), bleef hij toch niet residerend pastoor van Erpe.

(wordt vervolgd)

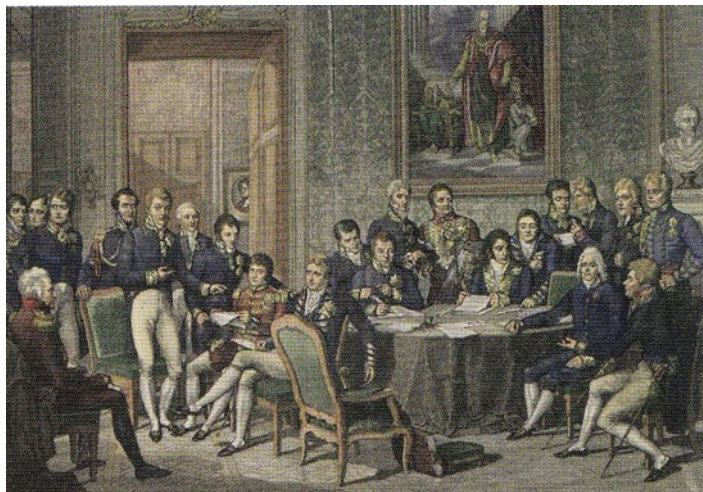
L. Bernaerts

Enkele losse flodders uit lang vervlogen tijden

Het zijn gedateerde extracten uit het "Memoriaal van de provincie Antwerpen" gedurende de Hollandse periode.

Nadat de Fransen ons land waren binnengevallen probeerden ze greep op de bevolking te krijgen door ook hier de Burgerlijke Stand in te voeren. Een goed middel om toezicht te houden en er gebruik van te maken. Interessant voor het rekruteren van miliciens bij voorbeeld, of voor het innen van belastingen. In Frankrijk was dat reeds gebeurd sedert 1792, dus voor Napoleon het voor het zeggen had. Het registeren van geboorten, huwelijken en overlijdens gebeurde hier vroeger door de pastoor van de parochie De invoering van de Burgerlijke Stand riep in het begin heel veel verzet op bij de burgers, zeker bij sommige overtuigde katholieken. Enkelen weigerden eerst, maar moesten later toch onder druk of om praktische redenen toegeven.

Het Congres van Wenen met de grote mogendheden regelde de nieuwe machtsverhoudingen in Europa. De Verenigde Nederlanden werden als tegengewicht tegen Frankrijk opgericht. Nederland werd onafhankelijk en België kwam zo onder hun gezag.

Onderhandelingen op het Congres van Wenen

¹ Wereldgeschiedenis in Beeld, Parragon Books Ltd, 2006, p.367.

Na de overname van de macht in 1815 door de Hollanders rees er opnieuw verzet tegen de verplichte registraties. In Nederland was de Burgerlijke Stand ingevoerd in 1811. Nu ondervonden de protestantse Hollanders opnieuw weerstand, maar ook zij drukten hun wil door via de gemeenten.

Op 3 april 1816 (dus onder de Hollanders) werd aan de gemeenten opdracht gegeven in verband met de Burgerlijke Stand. De besturen werden op de vingers getikt "om te doen ophouden de gevolgen voortschoomende uyt de onagtzaamheid van eenige die verzuimt hebben hunne verklaring van houwelyk voor den bedienaer van de borgerlyken staet te doen". Aan de moedwillige of vergeetachtige inwoners moest bekendgemaakt en opgemerkt worden dat Zijne Majesteit "door zyn besluyt van 7 maart 1815, toe te laeten dat de geestelyke plegtigheid kost plaets hebben voor het volmaeken van het houwelyk door den borgerlyken bedienaer, verre was van te verwagten dat dien maatregel door eene bedriegelyke uytlegging oorzaak konde geeven tot misbruyken die zoo verderffelyk zoude worden". De katholieke plechtigheid mocht dus voor de burgerlijke gebeuren? Maar er misbruik van maken was verderfelijk!

Wat is zo verderfelijk? Dat men verzuimt "hunne actens van houwelyk door de bedienaer van den borgerlyken staet te doen aenneemen, als reeds de geestelyke plegtigheid heeft plaets gehad. Die uytlating, berispelyk wanneer zy het uytwerkzel der zorgeloosheid is, strafbaar wanneer zy gegrond is op de misagting der wetten, en daer zy in alle gevallen de gevolgen niet van voorzien, slypt met zig eene menigte ongevoegelykheden waer van de uytwerkzels zeer verderffelyk zyn voor de familien. De onwettigheid der kinderen uyt zulke houwelyken gebooren, de uytzondering der gerechtigheden van die zelve kinderen, als "er erffenissen vallen, en eene menigte onuytkoomelyke processen zullen onfeylbaar den uytslag zulker vereeningen zyn".

Wat de "milicie" betreft: een gehuwd man, "alzo het houwelyk niet wettig is, kan hem de vrystelling niet toegestaan worden; de kinderen gebooren uyt houwelyken die voor den borgerlyken bedienaer niet zyn aengegaen, kunnen insgelyks geenen vrydom genieten, alswanneer zy dien zoude vraegen als eenigen zoon, of als ondersteunende hunne moeder weduwe".

Niet ingeschreven in de Burgerlijke Stand, dan kon de milicien geen vrijstelling van legerdienst bekomen. Het zijn dus onwettige kinderen die zouden niet kunnen erven. Veel processen zouden gevoerd moeten worden. De noodzaak om zijn moeder weduwe te helpen zou voor een enige zoon niet toegerekend worden. Dus heel wat beperkingen door het niet naleven van de wet.

De burgers werden aangemaand "voor den Maire (burgemeester) hunner gemeente of zynen aengestelde, de verklaringen hunner houwelyken te doen, als ook die van de gebortens en van het sterven hunner kinderen, eyndelyk van de namaels voorkoomen, de onaengenaeme gevolgen die zy zig zelve toe-te-weyten hebben". Wees gehoorzaam en vermijd de onaangename gevolgen!

Toch blijkt een hardnekkige gewoonte te zijn niet te gehoorzamen

27/04/1816. In enkele gemeenten bestaat nog het misbruik en dat "ten aanzien der ongelukkige gevolgen die'er uyt kunnen voortspruyten, zoo veel te gevaerlyker is voor de maetschappy. Het bestaat hier in, dat personen, die niet dan voor de kerk getrouwt zyn, vervolgens hunne kinders aen den bedienaer van den borgerlyken-staet als wettig opgeeven en de zelve alzo doen inschryven. De bevolking moet nogmaals op het hart gedrukt worden "dat het houwelyk aengegaen voor den bedienaer van den borgerlyken staet alleen wettig is, en dat de wet geenssins voor egt erkent de kinders welker ouders alleenelyk door de bedienaers van den Gods-dienst vereenigt zyn". Burgerlijk niet getrouwd zijn maar zijn kinderen toch burgerlijk inschrijven gebeurt dus nog. Enkel de kinderen waarvan men zeker is mogen in de burgerlijke stand ingeschreven worden. Bij twijfel moet men de huwelijksakte aan de ouders vragen. "Alle onagtzaamheid ten dien opzichte zoude U bloodstellen aen vervolgt te worden als daeders of medepligtige van het misdad" waarover het hier gaat.

Een kleine vingerwijzing voor de Maire! Artikel 325 van het Burgerlijk Wetboek luidt dan als volgt: "De kinderen buyten houwelyk gebooren, andere als die de welke voortskoomen van eenen bloed- of trouwschendinghandel, komen door het volgende houwelyk van hun vader en moeder wettig gemaekt worden, wanneer deze hun vóór het houwelyk hebben erkend of zullen erkennen in den act zelfs der egt-viering". Een kind laten wettigen, als zijn kind erkennen, moest dus gebeuren voor de ambtenaar het wettelijk huwelijk van de echter of nieuwe ouders voltrok.

Buiten de strubbelingen met de Burgerlijke Stand moest het Nederlandse bestuur onder Willem I nog andere katjes wassen.

Willem I, staalgravure, 19de eeuw

2

Zeker bij de start van zijn nieuwe regering gaat het niet zo best met alle klassen van de bevolking. Armoede, werkloosheid, landloperij en diefstal zijn schering en inslag. Daar moet aan gewerkt worden. De gemeentebesturen worden ingeschakeld om de burgers te waarschuwen en een oogje in het zeil te houden. Beroving van de vrijheid door gevangenisstraf kan het gevolg zijn. Toch heeft hij het goed voor met zijn onderdanen.

26/02/1816 . Het stelen blijkt "op eene vervaerlyke wyze vermeerdert en dat niet tegenstaende alle de waekzaamheid die men te werk stelt (en dat) de daeders der misdryven zelden worden ontdekt". Daarom werd verzocht "altdy eene waekzaam oog te houden op de lieden zonder bedryf en de min of meer verdachte daeders van zulke onderneemingen". Ook "is het niet min noodzaakelyk alle uw aendagt te beroepen ten opzichte van de persoonen die de gestoole goederen verbergen of koopen en daer door zelfs hun pligtig maecken aen diefte en aen de zelve straffen". "Commissarissen en agenten van policie, maréchaussées , veld-wagters" kregen het bevel "tot het doen van geduerige huyszoekingen by de koopers van oud yzer, lood en andere oude goederen, als ook by die de welke zig openbaerlyk of in 't geheym tot zulken handel begeeven". Die personen werd het ook verboden te kopen van onbekenden. Kopers moesten de namen van wie men kocht te boek stellen met benoeming van de gekochte voorwerpen. Procesverbaal zou bij diefstal opgesteld worden met de nauwkeurige benoeming van de gestolen voorwerpen.

30/04/1816. De koning trekt zich het lot van alle klassen van zijn onderdanen aan. Hij "heeft niet versmaed zich bezig-te-houden met het lot van die ongelukkige menschen, dewelke de misdaden, waer aen zy zich jegens de maetschappy hebben pligtig gemaekt, in de yzers uytwisschen". Hij (Willem) "bejammerende de noodzaakelykheid van de boosaerdige te moeten straffen, is niit zonder hoop over hunne terug-komst tot de grondregels der saemen-leeving en zelfs der deugdzaamheid". Te Antwerpen beval hij uit "de talryke bevolking van de Bagne" (gevangenis) onlangs 36 van "die ongelukkige uyt de yzers" te verlossen. Het was voor hen "de welke door geduerige teekens van goeden inkeer en regelmaetig gedrag, zedert verscheyde jaeren, met recht eene waere zedelyke verbeetering dedden verhoopen". Binnenkort zullen er nieuwe gunsten bekend gemaekt worden, "maer dien Vorst en kan en mag zich niet weldaedig toonen tot nadeel van het algen\meyn welzyn: om gra-

² Idem, p.394.

tie te bekoomen moet men die verdienen, en aen den staet eene verzekering geeven dat men van de goedertierendheid des konings geen misbruik zal maeken.

'T Is om aen de gevangenen de middels tot het bekoomen van goedjonstigheyd te verschaffen; 't is om in hun hert te doen herleeven en te voeden de grondregels der zeden; om hun te onttrekken aen die verderffelyke ledigheyd die de moeder en voedster is van alle misdaden; om hun met gegronde hoop te vleyen van eene toekomende ontlasting en aldus hunne gemoederen tot de deugdzaamheyd te ferheffen; met een woord, 't is om die opsluyt-plaets van regtverdigen straffen, in eene stigtung van zedelyke verbetering te veranderen dat er enkele wijzigingen werden doorgevoerd. Zijnde o.a.: "de slaeven zullen in vier classen verdeelt worden, navolgens de grootheyd hunner misdaden en de straffen die hun door de wet zyn opgelegd". Elke klasse kreeg een afzonderlijke zaal die genoemd werd "den straf-zael, inkeer-zael, hoop-zael, gratie-zael". Alle "slaeven, zonder uytneeming, zyn aen een regelmaetig werk, ten profyte van het Gouvernement, onderworpen". Een gedeelte van de opbrengst zal aan die slaven worden toegekend. Ten minste eens per week zullen de gevangenen van iedere zaal "mogen wandelen en locht scheppen geduerende twee ueren, onder bewaeking en de noodige voorzorgen". De onderdanigheid, gewilligheid, werkzaamheid en het gedrag van elke gevangene zal geregistreerd worden. Tweemaal per jaar zal er een algemeen onderzoek in de zalen plaats hebben en over hen geoordeeld worden. "De slaeven der eerste verdeling die voor de goedheid hunner gedrag en hunne werkzaamheyd hier toe weerdig zullen geoordeelt zullen aan de beslissing van de koning onderworpen worden (...) om eene vermindering van straf te bekoomen of hunne volle vryheid".

3

Ondanks zijn autoritair karakter had Willem I goede bedoelingen met zijn bevolking. Hij voerde hervormingen door in de gezondheidszorg, gevangeniswezen en economie. Denk bij voorbeeld maar aan de kolonie van Merksplas of Wortel voor bedelaars en landlopers. Uiteindelijk werd hij er niet voor beloond. "Wij willen Willem weg. Wil Willem wijzer worden, Wij willen Willem weer" was een zeer populair versje. Het kan echter verkeren!

L. Bernaerts

³ Erfgoedbank Hoogstraten, Leen Huet.

Paardentellingen te Blaasveld

Paardenbelasting is in de loop van de 18e eeuw op veel plekken in België ingevoerd. Eind 18e eeuw werden er op lokaal niveau meer belastingen ingevoerd die enigszins rekening hielden met hoe welvarend iemand was. Zo werden paarden en dienstboden belast. Deze weeldebelastingen zijn in de Franse tijd, aan het einde van de 18e eeuw verder uitgebreid naar luxegoederen en ook in het hele land ingevoerd.

De wet van 1822 voert een tarief in voor paarden dat varieerde van 10,60 fr. tot 42,40 fr., afhankelijk van het soort paard. De goedkoopste paarden zijn de postkoetspaarden, gevolgd door de paarden van militairen of ambtenaren, dan de "gemengde paarden" (die zowel in de landbouw gebruikt werden als om koetsen te trekken) en tenslotte de luxepaarden. De wet omschrijft een luxepaard als volgt: "Luxepaarden zijn paarden die personen of families in hun bezit hebben en die dienen om bereiden te worden of om rijtuigen aan te spannen".

Paardentelling te Blaasveld op 13 juni 1818

Eigenaars	Aantal paarden
Demaerschack Pierre	1
Vandenhoute Henry	1
Peeters Joseph	1
Verbruggen Jaques	1
Jacops Jean Baptiste	1
Dekeersmaecker Weduwe	1
Jacops Jaques	1
Steeemans Guillaume	1
Sergysels Weduwe	1
Van Winge Corneel	1
Steeemans Weduwe	1
Van Beneden Guillaume	1
Vandesande Sebastien	1
Demaeyer Jean	1
Decoster Weduwe	1
Vandesande Michel	1
Vandevondel Gerard	1
Vandesande Francois	1
Van Baelen Jean	2
Huysmans Pierre	1
Van Beneden Pierre	1
Van Roy Jean Baptiste	3
Boelpaep Pierre	3

Paardentelling te Blaasveld van 1895

Eigenaars	Aantal paarden	Woonst
De Hollander Henri	2	Dorp
Van Roey, Gebroeders	6	Keefstraat
Siebens Jan Baptist	1 pony	Steenweg
Goossens Jan Baptist	1 pony	Steenweg
De Keersmaecker Emiel	1	Steenweg
Lefebvre, Broeders en Zusters	2 zadel paarden	Steenweg
Van der Auweraer Jan Baptist	1	Steenweg
De Vleeschouwer Jan Baptist	1	Steenweg
Robijn Henri	1	Steenweg
Van de Vondel August	1	Steenweg
Janssens Martinus	1 zadel paard	Steenweg
Van Assche, Kinderen	1	Steenweg
Van Breedam, Gebroeders	1	Steenweg
De Boeck Louis	1	Steenweg
Van de Vondel Frans	1	Klaterstraat
Bernaerts Edmond	1	Heihoek
Van de Zanden, De kinderen	1	Klein Heide
Van Baelen Lodewijk	3	Klein Heide
Smedts Louis	1	Broek
Van de Vondel Victor	1	Broekstraat
Van de Brande, Weduwe	1	Broekstraat
Staldeer Louis	1	Broek
De Boeck Jozef	1 pony	Broekstraat

In 1883 wordt een nieuw tarief geïntroduceerd. Voor luxepaarden worden vanaf nu volgende bedragen gehanteerd:

Een luxepaard 50 fr.

Elk luxepaard, wanneer men er twee heeft 60 fr.

Elk luxepaard, wanneer men er drie of vijf heeft 70 fr.

Elk luxepaard, wanneer men er meer dan vijf heeft 80 fr.

Huize Sparrebos in Heindonk

Gewezen hoeve en speelhuis

Een beschrijving van Heindonk is niet volledig zonder de Vrouwenhoeve (het huidige Huize Sparrebos) te vermelden. Het gebouw bevindt zich op de Kleine Bergen ongeveer in het midden tussen de dorpskerk en de Rupel. Sommige onderzoekers plegen het Sparrebos een gewezen jachtslot van de heren van Rumst te noemen. Vooreerst moet opgemerkt worden dat het onwaarschijnlijk is dat de heren, op een korte bootreis van het meer comfortabele Rumst, een jachtslot lieten oprichten in het zompige Heindonk. Ten tweede hebben de heren van Rumst, behalve rond 1200, nooit in Rumst gewoond. Meer nog: de meesten zijn er waarschijnlijk nooit geweest. Het jachtrecht werd gewoonlijk verpacht aan leden van de burgerij uit de steden. Op het einde van de 18de eeuw was het zelfs de sasmester van Klein-Willebroek die de jacht van Heindonk in de wacht sleepte voor 15 gulden per jaar. Hij mocht jagen met vel op vel en pluym op pluym (met hond of fret op lopend wild, met valk op vliegend wild). De heerlijke jacht, de Warande, was het beboste gebied ten oosten van de Kleine Bergenstraat tot en met het voetbalveld. Als Sparrebos ooit een jachtslot was dan moet het wel heel erg vroeg in de geschiedenis van Heindonk geweest zijn. De oude naam van Sparrebos, namelijk de Vrouwenhoeve, geeft meer houvast om de herkomst van het goed trachten te achterhalen. De grond tussen de Kleine Bergenstraat en de dreef naar Sparrebos samen met het Bosveld heette vroeger Vrou-

wenveld en behoorde tot de bezittingen van het Heindonkse klooster. Met een aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid mag men aannemen dat de Vrouwenhoeve een van de boerderijen van het klooster was. De hoeve was omgeven door de nog bestaande hofgracht en de ingang ervan bevond zich aan de westzijde. Het feit dat de ingang in het verlengde van de Beenhouwerstraat ligt doet veronderstellen dat dit de oorspronkelijke weg naar het veer Heindonk-Rumst moet geweest zijn. Doordat de gronden ten westen en ten oosten van die weg in het bezit waren van het klooster werd de dreef geleidelijk een private weg en begon zich een nieuwe weg te vormen op de oostelijke rand van het Vrouwenveld: de huidige Kleine Bergenstraat. Deze denkpiste verklaart in elk geval de twee 'onnatuurlijke' rechte hoeken die de huidige straat maakt ter hoogte van de pastoriemuur, blijkbaar om het domein van het klooster niet te moeten betreden. De stelling wordt nog onderschreven door een verkoopakte uit 1561 waarin beemden in de buurt van de Ketelhoeve beschreven worden als grenzend aan 'de oude straat'. Er is dus duidelijk een wegverlegging geweest maar degene die de akte maakte, ging ervan uit dat iedereen die oude straat nog kende. De verandering moet dus plaatsgevonden hebben ten vroegste drie generaties vóór 1561, bij het ontstaan van het klooster dus. Wie de Vrouwenhoeve overnam van de nonnen is niet duidelijk. Waarschijnlijk zijn de bezittingen van het Heindonkse klooster in stukken verkocht aan diverse kandidaten. De Mechelse brouwer Hendrik Van Kiel (x1603 +1650), zoon van Jan Van Kiel (+1602) en Elisabeth Van De Steene (+na 1636) beiden rijke burgers afkomstig van Duffel maar die zich achteraf in Mechelen gevestigd hadden, was gehuwd met brouwersdochter Maria van Crickingen (x1603 +1638), dochter van Peter en van Jeanne Van Den Broeck. Hendrik kocht in 1618 en 1619 een grote hoeveelheid gronden en hofsteden in Heindonk. Van Kiel verwierf onder andere gronden van een zekere jonker Jacques Sanglier, van de erfgenamen van ridder Christiaan van Lathem, van jonker Rombout Imbrechts zoon van de vroegere bezitter van de Ketelhoeve, van het Mechelse gods- huis van Onze Lieve Vrouw en verder van diverse andere eigenaars. Het waren waarschijnlijk allemaal delen van de bezittingen van het vroegere klooster van Vredendaal geweest. In de koop zaten dus ook de Vrouwenhoeve annex een hof van plezantie en de hoeve Vossekot alias Wolferdonck. De kopen vertegenwoordigden een gebied van 23 bunder (ongeveer 30 ha). Buiten hun eigen aankopen had Hendriks vrouw al enkele Heindonkse gronden geërfd uit het nalatenschap van haar ouders. Haar vader, Peter Van Crickingen, had tussen 1586 en 1598 in Heindonk ettelijke percelen aangekocht, meestal beemden, schorren en broekland. De bezittingen in Heindonk van het koppel Van Kiel - Van Crickingen werden later nog verder uitgebreid. Daar waar de aankopen van 1618 en 1619 zich vooral situeerden in de grote omgeving van de Kleine Bergen, waren het achteraf vooral uitbreidingen in de omgeving van de Grote Bergen. Als gevolg hiervan was Hendrik van Kiel in 1636 al erflaat¹ van Borggravenbroeck! De Vrouwenhoeve werd bij de koop beschreven als hof van plesancie met pachtershuis. De oorspronkelijke gebouwen binnen de hofgracht waren toen al verdwenen. De plek werd gebruikt als moestuin en boomgaard. Ook de 'Kasteelloop', gemeenlijk in Heindonk 'de Lange Vijver' genoemd en gegraven om het waterniveau van de hofgracht onder controle te houden, bestond toen al. Uit het huwelijk Van Kiel - Van Crickingen sproten 8 kinderen die in leven bleven namelijk: Guiliam, Maria, Elisabeth (°1608 x1629 +na 1654), Jan, Joanna, Peeter, Barbara en Catharina. Na het overlijden van Maria Van Crickingen in 1638 werd in het gezin een boedelverdeling gedaan. Vader Hendrik kreeg het vruchtgebruik van de bezittingen in Brabant, waaronder dus de eigendommen in Heindonk. Van de goederen in Mechelen bleef hij volle eigenaar. Na de dood van Hendrik Van Kiel in 1650 werd zijn dochter Elisabeth volle eigenaar van de Vrouwenhoeve. Zij was gehuwd met Johannes Louché (°1600 x1629 +1676), weduwnaar van Anna Van Hanswijck. Hij was de zoon van David (x1599 +1629) en van Anna De Langhe (x1599) alias Papegays. Joannes Louché was schepen voor het Mechelse brouwersambacht. De zoon van het koppel Louché - Van Kiel namelijk Cornelis Louché (°1648 x1671 +1678), eveneens schepen van het brouwersambacht van Mechelen, erfde de hoeve en speelhuis van zijn ouders. Hij trouwde in

¹ Is een soort schepenfunctie van een laathof, in dit geval dat van Borggravenbroeck.

1671 met Anna Frans (°1647 x1671 +1716), dochter van Pierre en van Marie Paridaens. Hij verwisselde op 30 jarige leeftijd het tijdelijke voor het eeuwige, 4 nakomelingen achterlatend. De weduwe zou 5 jaar later nog huwen met een Arnold Poulet waarmee ze nog twee kinderen kreeg. Een dochter van het koppel Louché - Frans namelijk Elisabeth (x1696 +1747) echtgenote van de Mechelse brouwer Cornelis Parasiers (x1696 +1736) erfde. Cornelis Parasiers was een man met principes. Tijdens de opstand van de Mechelse ambachten in 1718 was hij samen met 2 andere brouwers, namelijk de weduwe Backx en de genaamde Peeter De Jongh, de enigen die weigerden geld te betalen aan de opstandelingen. Het gevolg was dat hun huizen grondig geplunderd werden en dat ze uiteindelijk toch gedwongen werden om te betalen. Omdat het Mechelse garnizoen te klein bleek om de oproer in te dijken werden door markies de Prié, de Oostenrijkse gezant te Brussel, detachementen grenadiers en dragonders naar de stad gestuurd. Dit resulteerde in een confrontatie waarbij de soldaten op de opstandelingen schoten en deze laatste zich meester maakten van het stedelijk wapenmagazijn inclusief enkele kanonnen. Na een week kwam men tot een compromis. De leiders van de opstand werden gearresteerd. Zevenentachtig kregen gevangenisstraffen, werden gezeseld en werden ten toon gesteld. Anderen werden voor eeuwig uit de stad verbannen. Vier van de leiders kregen de doodstraf. Juist zoals hun strijdmakker in Brussel: Frans Anneessens. Tot in het midden van de 19de eeuw zou de familie Parasiers eigenaar van de Vrouwenhoeve blijven. De Ceurvorstkaart van 1810 noemde het domein maison de plaisance de Parasiers terwijl de andere Heindonkse buitenverblijven als château de Nelis, château de Scheppers en château dit de Boecht werden aangeduid. Deze laatste waren destijds dus duidelijk van hogere orde geacht dan Sparrebos. Cornelis Parasiers had 2 zonen. De eerste was Alexander Frans (°1704 x1748 +1769), gehuwd met Maria Theresia De Vijlder (°1713 x1748 +1755), dochter van Jacobus Franciscus (°Sint Niklaas 1677 x1706 +1727) en van Catharina Theresia Boone (°1679 x1706 +1729). De Vijlder was in Mechelen organist van zowel de St.Romboutskerk als van de O.L.V.-kerk. Uit de Heindonkse nalatenschap van Cornelis kreeg Alexander Frans een hoeve met speelhuis op de Grote Bergen in wat vandaag de straat Kerkweg is. De tweede zoon, Jan Baptist (°1712 x1743 +1780), gehuwd met Maria Magdalena Wouters (°1712 x1743 +1792), dochter van Johannes en van Anna Maria Van Kiel, erfde de Vrouwenhoeve alias Sparrebos. Jan Baptist was van 1758 tot 1768 toezichthouder op de wegen van stad en land van Mechelen, tevens ontvanger van de renten verschuldigd aan de stad. Hij was meermaals schepen voor het brouwersambacht en had bijvoorbeeld connecties genoeg om zijn huis 'Buda' te mogen vast bouwen aan de Heilige Geestkapel van de St.- Romboutskathedraal! Na de dood van Jan Baptist viel de Vrouwenhoeve aan zoon Felix Jozef Parasiers (°1753 x1780 +1839), in Bonheiden gehuwd met Anna Maria De Drijver (°1756 x1780 +1786), dochter van Martinus (+1800) en van Clara van Robbroeck (°1734 +1763) en nadien nog met een Marie Françoise Belleau. Felix was schepen voor het brouwersambacht in het Mechelse stadsbestuur in 1792. Bij zijn overlijden in 1839 valt Sparrebos aan zoon Jan Jozef Parasiers (°1785 +1849), rentenier en in 1809 lid van de Mechelse gemeenteraad. Het wordt de laatste Parasiers die het buitenverblijf zal bewonen. De man bleef ongehuwd en de erfgenamen van Jan Jozef Parasiers, zijnde zijn oomzegggers, besloten het goed van de hand te doen. Koper in 1849 was de avontuurlijke Charles Antoine Felix De Coster (°1807 x1836 +1894), gehuwd met Anne Marie Virginie Meynaerts (°1811 x1836 +1881), dochter van de Leuvense numismaticus Joannes Petrus Meynaerts (°1786 x1811 +1856) en van Maria Helena Jacquin (°1789 x1811 +1818). De Coster was een gewezen burgerwacht-kolonel van Leuven en zou later burgemeester van Heindonk worden. Hij was de zoon van Jean Pierre Alphonse De Coster (°1769 x1800 +1859), rentmeester van de hertog van Arenberg, en van Marie Philippine Spreutel (°1769 x1800 +1864). Charles De Coster blijft trouwens officieel een domicilie in Heverlee houden om hem toe te laten zijn zit in de plaatselijke gemeenteraad, waarvan zijn broeder voorzitter is, te behouden. In die raad vermeldt men wel, met een politiek excuus, dat hij une petite propriété à Heyndonck heeft. Dit laatste maakt duidelijk dat hij in feite werkelijk in Heindonk woonde. Het toenmalige België was blijkbaar te klein voor de vijfenveertigjarige De Coster want in mei 1854 vertrok hij, in ietwat duistere omstandigheden, zonder zijn gezin naar de Nieuwe Wereld. Langs

Pieter Jan De Smet

Philadelphia, waar hij twee jaar bleef om te leren hoe men in Amerika zaken deed, kwam hij terecht in de buurt van St.-Louis in de staat Missouri. In het stadje La Grange startte De Coster een gemengd landbouwbedrijf. Zijn domein besloeg ongeveer 1.000 acres (meer dan 700 ha). Hij liet er een mansion bouwen met baksteen afkomstig uit België. Op 27 mei 1856 schreef hij een verklaring waarin hij vermeldde dat 'le très Réverend Père Desmet' zijn gevolmachtigde zal zijn mocht hij buiten de VS komen te overlijden. Deze pater was niemand minder dan de bekende Vlaamse jezuïet Pieter Jan De Smet die door de prairie-indianen Great Black Robe (de Grote Zwartrok) genoemd werd. Het is trouwens door de briefwisseling tussen De Smet en De Coster, die we langs de Midwest Jesuit Archives van St.-Louis konden inkijken, dat we iets meer te weten komen over

de activiteiten van Charles De Coster in de States. In een brief van 25 juni 1856 heeft De Smet het over een 'franskiljonse' pater die zich in Heindonk bij mevrouw De Coster was komen aanbieden om proost te worden van de 'colonie' van haar man. De Smet keurt dit af en zegt dat er in de VS genoeg competente paters zijn om die functie in te vullen. Een en ander wijst erop dat het De Costers bedoeling was een nederzetting te stichten, blijkbaar van enige omvang vermits hij er onmiddellijk een geestelijke leider voor voorzag! Verder looft De Smet in dezelfde brief het feit dat ami De Coster zijn tijd genomen heeft om het zakendoen in de States te bestuderen alvorens geld uit te geven. Tegelijk hekelt hij het plan van een groep speculanten 'die Belgische emigranten het hoofd dol maken om hen achteraf in armoede te storten'. Eind 1856 komen de echtgenote van De Coster en de vier kinderen Charles in La Grange vervoegen. Een aantal brieven verstuurd tussen augustus 1857 en april 1858 bewijzen dat de Grote Zwartrok de geldtransfers tussen Europa en de VS voor De Coster regelde. Dit wordt trouwens bevestigd door correspondentie van 1860. In de lente van 1858 maakte Charles een reis naar het moederland. Hij verbleef niet in Heindonk vermits huize Sparreboos, hoewel nog steeds zijn eigendom, tussen 1856 en 1859 verhuurd werd aan een zekere Frederic Joseph Deridder. Toen in 1861 de Amerikaanse burgeroorlog uitbrak, nam Charles de logische beslissing zijn vrouw en jongste kinderen naar Quincy (Illinois) te sturen waar hun veiligheid minder in het gedrang kwam. De staat Missouri scheidde zich niet af van de VS ondanks het feit dat het een slave-state was, een staat dus waar slavernij toegelaten werd. De situatie in de staat Missouri was daardoor uiterst confuus. Er opereerden guerrillagroepen van zowel de noordelijken als van de zuidelijken. Victor, de oudste zoon van Charles De Coster, werd bij het uitbreken van de vijandelijkheden luitenant in de plaatselijke Uniongezinde Home Guard van La Grange

en was op het einde van de oorlog tweede luitenant in het 121ste Illinois Infantry. Waarschijnlijk als gevolg van de troebelen van de burgeroorlog en de nog steeds aan de gang zijnde indianenoorlogen moet Charles besloten hebben om in 1864 met vrouw en jongste dochter naar Heindonk terug te keren, zijn onderneming overlatend aan de zorgen van zijn zonen. Het jaar voordien had hij in Heindonk grote verbouwingswerken laten starten om het hoofdgebouw van het domein te renoveren. Zonder twijfel met de bedoeling zich definitief in Heindonk te vestigen. Rond dezelfde

P.J. De Smet met enkele chiefs van de prairie-indianen

periode deed men in de buurt een aanplanting van spar, namelijk tussen het huidige Kleine Bergen nr. 2 en huize Sparrebos. Meteen heeft men ook de verklaring van de huidige naam van het goed. Rond die tijd moet dus de naamsverandering van Vrouwenhoeve naar Sparrebos plaatsgevonden hebben. In een brief uit 1864 vraagt De Smet om voor hem in België een aantal zaken te regelen. Hij geeft tegelijk omstandig verslag van de verhouding tussen Amerikanen en indianen. De laatste waren sedert enkele jaren continu op het oorlogspad en de autoriteiten stuurden aan op een vredesverdrag. Ook na de terugkeer van De Coster in Heindonk bleef de correspondentie tussen hem en De Smet verder duren, en dit tot drie maanden vóór de dood van de pater in 1873. Tijdens zijn vele bezoeken aan het moederland heeft De Smet ook Heindonk aangedaan want vanaf 1866 beëindigde hij steeds zijn brieven met “...hommages au digne et respectable Mr. le curé de Heyndonck...” (pastoor Van Hoolst) die hij ongetwijfeld op Sparrebos ontmoet zal hebben. In een brief van 1868 belooft De Smet trouwens dat hij bij zijn volgend bezoek aan België Charles nogmaals zal komen opzoeken in Heindonk. De Grote Zwartrok was trouwens niet de enige bezoeker van over de oceaan. Op vraag van De Smet ontving De Coster in 1867 brigadegeneraal Daniel M. Frost in Heindonk. De generaal had buiten

Generaal Frost

zijn militaire besognes ook een grote farm in St.-Louis meer bepaald in de nabijheid van De Costers bezittingen. Frost kwam naar Europa om zijn zoon te laten inschrijven in het Collège Notre Dame van Namen. Hij had als militair, aan de zijde van de zuidelijken en uitgesproken voorstander van de slavernij, een belangrijke rol gespeeld in de Amerikaanse burgeroorlog. Oorspronkelijk officier in het officiële leger van de States waar hij zich onderscheidde in de Mexicaanse en in de indianenoorlogen was Frost overgelopen naar de Geconfedereerden (zuidelijken). De Coster langs zijn kant was duidelijk noordelijk gezind geweest hoewel hij ook slaven tewerkstelde. Blijkbaar speelde dit verschil in politiek denken in 1867 geen rol meer. In 1866 was De Coster kortstondig teruggekeerd naar Amerika om ter plaatse de stand van zaken van de familieonderneming te controleren. Dit gebeurde opnieuw in 1869. Vanaf 1870 beschreef De Smet in zijn brieven de contacten met de indianen nog slechts in de marge. Blijkbaar was er een probleem ontstaan omdat De Coster sommige van zijn brieven had vertaald en eigenhandig had gepubliceerd.

Dit was in het verkeerde keelgat geschoten bij de kerkelijke overheid die het alleenrecht wilde

op elke publicatie van De Smets geschriften. Het was pater Ed. Terwecoren S.J. die in “Collection de précis historiques, littéraires, scientifiques”, dat tweewekelijks verscheen in Brussel en Parijs, het wervaren van de Vlaamse missionaris omstandig beschreef en toelichtte. Als hij toch iets loste aan De Coster over zijn contacten met de indianen dan vermeldde de Grote Zwartrok expliciet in zijn brief dat het enkel bedoeld was als informatie voor Charles en zijn familie alleen. De laatste brief van De Smet aan De Coster dateert van 15 februari 1873 en is eerder pessimistisch van aard. De pater beschrijft de heersende wetteloosheid in het westen van de States en de invloed ervan op de indianen. In de 19de eeuwse Amerikaanse literatuur wordt Missouri niet onterecht ‘the Mother of Outlaws’ genoemd! Verder klaagt hij over zijn gezondheid. Hij was namelijk blind in het linkeroog en had last van doofheid. Zonder enige twijfel is de vriendschap tussen De Smet en De Coster hecht geweest ondanks niet altijd gelijke persoonlijke objectieven. Beiden slaagden bovendien niet volledig in het ver-

wezenlijken van hun vooropgestelde doelen. De Grote Zwartrok probeerde de ziel te winnen van de edele roodhuid maar was wel medeondertekenaar van het Tweede Verdrag van Fort Laramie waarbij vrede gesloten werd tussen de verschillende Sioux stammen en de overheid². Verdrag dat al vlug verbroken werd. De Coster, vertrokken met de idee een grote nederzetting te stichten in 'the West', heeft het uiteindelijk moeten stellen met een farm in Missouri die hij achteraf, blijkbaar met weinig succes, liet uitbaten door zijn zonen. De jongste, Jules, werd een echte 'westner' en slaagde erin tijdens een revolveergevecht een rivaal te doden die zijn vrouw zou hebben beledigd. Hij nam onder andere een patent op een soort sleepzaag die door één persoon kon bediend worden en op een speciale soort balenpers. Jules was, ondanks zijn uitvindingen, op het einde van zijn leven doodarm en had zijn deel van de Amerikaanse erfenis van zijn ouders volledig kwijtgespeeld. Zijn werk met uitvindingen en patenten had zijn financiën zwaar belast. Toch werden in 1904 op de wereldtentoonstelling van Saint Louis nog 5 geschilderde portretten en een medaillon tentoongesteld uitgeleend door de familie De Coster uit La Grange. Het waren allemaal stukken uit de erfenis van moeder Meynaerts. De familie De Coster had blijkbaar in het Missouri van 1904 toch nog enige maatschappelijke betekenis. Ondanks zijn grote investeringen in Missouri was De Coster duidelijk niet zeker in Amerika te zullen blijven vermits hij zijn Heindonkse bezittingen niet verkocht maar verhuurde. Eerst aan de al genoemde F.J. Deridder en van 1860 tot 1862 aan het echtpaar Paul Clement Ladislav du Trieu (°1816 +1866) en Stéphanie de Ravestyn. Deze du Trieu was de zoon van de vroe-

Jules De Coster

gere maire van Blaasveld en Heffen. Charles Antoine Felix De Coster werd burgemeester van Heindonk en dijkgraaf van de toenmalige Oost-Polder. Hij bleef in functie tot zijn overlijden in 1894. In de noordgevel van het Heindonkse ontmoetingcentrum (kerkhof) is een obitsteen gemetseld voor De Coster en zijn echtgenote A.M.V. Meynaerts. Na de dood van haar vader vestigde dochter Mathilda (°1839 +1897) zich in Blaasveld en verkocht Sparrebos aan Edmond Charles Joseph Cluydts (°1847 +1918), zoon van Henri (°1790 +1877) en van Catharine Thérèse Vandersmissen. Cluydts, inwoner van Sint-Joost-ten-Node, was voorzitter van het hof van Beroep in Brussel en gebruikte Sparrebos als buitenverblijf. Edmond was getrouwd met Louisa Clementina Catharina Maria Joanna Coletta Vandemplas (°1851 +1930), dochter van Napoleon Guillaume François en van Catharine Petronille Kelecom (°1812 +1897). Met een verbouwing in 1910 zou Edmond Sparrebos zijn definitief uitzicht geven. De zoon van raadsheer Cluydts namelijk Albert, gehuwd met Augusta Ligneel, zou met zijn gezin nog een halve eeuw op Sparrebos wonen. Albert was ingenieur, streed aan de IJzer tijdens WO I en was gedurende 21 jaar burgemeester van Heindonk, een ambt dat zijn zoon Edmond later ook nog zou bekleden tot het dorp in 1976 zijn onafhankelijkheid verloor en samengevoegd werd met Willebroek. In het midden van de jaren 50 van vorige eeuw werd Huize Sparrebos verkocht aan hovenier Pauwels die het achteraf verkocht aan wijlen advocaat Oscar (Carry) Vankesbeek. Deze laatste heeft als grootoom en peter die andere Oscar Vankesbeek, gewezen voorzitter van zowel voetbalclub Racing Mechelen als van de Belgische Voetbambond.

Fons Verbeek

² Op 6 november 1868 was hij medeattestor voor de Oglala, Hunkpapa, Blackfeet, Cutheads, Black Kettle band, Sans Arcs, Santee.

Opeisingen, maar toch liefst volgens de wensen van eenieder.

Vergeet 10/05/1940. De oorlog was al lang voordien aanwezig in de gemeenten.

Burgemeesters werden aangezocht oogsten op te vorderen voor het voeden van alle gemobiliseerde mannen en paarden.

Een brief van de provinciale provianddienst van 19/10/1939 stelt dat de opgeeste havers zullen betaald worden vanaf 01 september [1940] aan de prijs van negentig frank per 100 kilo.

Echter, die prijs wordt verminderd met 3% voor niet uitgezwete havers, wat tegenwoordig het geval is. De netto prijs is dus gesteld op 87.30 frank.

Gemeenten die niet akkoord zijn met deze voorwaarden, zullen moeten wachten op hun vergoeding volgens de regels van de likwidatie der opeisingen

De gemeente Blaasveld diende ingevolge bewust opeisingsbevel 5.000 kg haver te leveren.

Met een schrijven van 27/10/1939, verklaart de gemeente Blaasveld dat ze akkoord is met de gestelde voorwaarden, maar dat ze slechts 3.680 kg kan aanleveren, gezien eensdeels een 800 kg reeds op 15 september verkocht was door de landbouwer, en dat het overige ontbrekende deel nog op het veld staat en door de weersomstandigheden niet gedorst kan worden.

Maar het was niet alleen eten dat opgevorderd wordt.

In dezelfde laatste week van oktober 1939 ontvangt het college van burgemeester en schepenen van Blaasveld een opeisingsbevel voor "een fiets voor aanvullende militair kandidaat gendarm, gedetacheerd in de rijkswachtkazerne van Blaasveld".

De fiets moet wel aan een aantal voorwaarden voldoen:

De te leveren fiets moet zoveel mogelijk een toeristenfiets zijn, in zeer goede staat en voorzien van volgende toebehoren: twee binnen- en buitenbanden (op de wielen), een zadel, een bel, een pomp met slang, twee pomphouders, een tas, twee lantarens (één langs voor en één langs achter). Desvoorkomend zal het nodige gereedschap erbij zijn: het nodige stel sleutels voor het uitnemen van de fietsdelen, een oliespuitje, twee bandsleutels, een herstelltas, een engelse sleutel en een schroefdraaier"

Slachtoffer van de opeising was Jan Frans Vleeschouwers op de Mechelsesteenweg 50.

Jan Frans vroeg een vergoeding van 700 frank. De gemeente plakte er een prijs op van 550 frank, de opeisende overheid 400 frank. Een huurprijs van 1 frank per dag werd vastgesteld.

Opendeurdag Vaertlinck 10 december 2022

FEESTDAGEN IN ZICHT ...

VERWEN UW FAMILIELEDEN, VRIENDEN EN KENNISSEN

MET EEN ABONNEMENT OP HET TIJDSCHRIFT

Contactblad van de :

Werkgroep Genealogie en Heemkunde Vaertlinck v. z.w.

voor Blaasveld, Heindonk, Tisselt, Klein-Willebroek en Willebroek

Het tijdschrift verschijnt 4 maal per jaar te beginnen 1 januari 2023

Prijs voor 1 jaargang:

20 euro Gewoon lid

30 euro Steunend lid

40 euro Ere lid

Door overschrijving op rekeningnummer IBAN BE94 7512 0635 5214 / BIC AXABBE22
met vermelding van naam en volledig adres.

Ere-Leden

ANCIAUX Bavo	WILLEBROEK	SCHAERLAECKEN Theo	WILLEBROEK
BEVERS Eddy	HEINDONK	SIEBENS Marcel	RUMST
BUGGENHOUDT	WILLEBROEK	VAN CAUTER Alain	WILLEBROEK
CANNAERTS-DOM	BLAASVELD	VAN DE VLIET Frans	WILLEBROEK
COENJAERTS Rafael	WILLEBROEK	VAN DER AUWERA-TAFFIEN	WILLEBROEK
DE JONGHE - TORFS	HEINDONK	VAN DER JEUGHT François	WILLEBROEK
DE MAEYER Danny	WILLEBROEK	VAN DESSEL Annie	WILLEBROEK
DERYCKE Noel dokter	GENT	VAN DYCK Georges	KEERBERGEN
DUYSBURGH Karel	LEEST	VAN DYCK Rudiger	WILLEBROEK
FOQUE Guy	WILLEBROEK	VAN HOOYMISSEN Carl	WILLEBROEK
HAUCHECORNE Viviane	WILLEBROEK	VAN HUMBEECK Luc	WILLEBROEK
HENS Werner - DE HEEL	WILLEBROEK	VAN NOTEN Yves	HINGENE
MAES Alfons	WILLEBROEK	VLEUGELS-BREMS Georges	KONTICH
MUYSHONDT-VAN MOER	WILLEBROEK		

Steunende Leden

AERTS Rudy	VILVOORDE	STEVENS Isidoor	WILLEBROEK
BROOS Jan	WILLEBROEK	TEMMERMAN Florette	WEMMEL
CALUWE Ludwig	ESSEN	TEMMERMAN Josephine	WILLEBROEK
DALLE-HAUCHECORNE	WILLEBROEK	THYSEBAERT Jozef	TEMSE
DE BACKER Ivo	BERCHEM	VAN ASBROECK Jan	KLEIN WILLEBROEK
DE BOECK Etienne	PUURS	VAN DE VONDEL Gerda	WILLEBROEK
DE BORGER Antoinette	BLAASVELD	VAN DER AA Eric	TISEL
DE BORGER Ariane	WILLEBROEK	VAN DER KRIEKEN Hendrik	MECHELEN
DE BRUYN Irma	WILLEBROEK	VAN DER TAELEN-DE BOECK	WILLEBROEK
DE CAUWER Luc	VILVOORDE	VAN INGELGEM Irena	BLAASVELD
DEZAEGER A. dokter	WILLEBROEK	VAN MOER Didier	TISEL
FRANS Victor-WOUTERS	HEINDONK	VAN PRAET-DAMMAN	BREENDONK
GEUENS Natalie	BREENDONK	VAN ROY-DE WITTE	WILLEBROEK
HERMANS Jan	TISEL	VANDAELE Hendrik	WILLEBROEK
HEYMANS Jef	WILLEBROEK	VEKEMANS Guido	WILLEBROEK
JORDAENS Flor	PUURS	VERBRUGGEN Luc	MALLE
LEMMENS Guido	BREENDONK	VERELST Jozef	WILLEBROEK
LEYS Kim	TISEL	VERHOEVEN - FOQUE	BLAASVELD
MOENS Eddy	WILLEBROEK	VERSTREPEN Christiaan	WILLEBROEK
PEETERS Jan	BREENDONK	WAUMANS Eddy	OPPUURS
REYNTIENS Marie-Louise	WILLEBROEK	WYMEERS Harry	WILLEBROEK

**Bedankt aan alle abonnees
en sponsors voor de steun aan
onze vereniging!!**

De Genealogische en Heemkundige Kring Vaertlinck vzw, Willebroek

Secretariaat: Molenweg 24 – 2830 Willebroek

Verzamelt:

Alle documenten over Willebroek met inbegrip van Blaasveld, Heindonk en Tisselt, zoals oude weekbladen, zichtkaarten en foto's;

Alle documenten over inwoners van deze gemeenten, doodsprentjes, doodsbriefen, familiearchief, akten van aankoop of verkoop.

Doe deze waardevolle voorwerpen niet weg maar verwittig één onzer bestuursleden.

U kan gewoon een e-mail zenden naar de secretaris:

rene.pattyn@telenet.be of info@vaertlinck.be

Bij uw volgende
aankoop denk
eens aan onze
sponsors !!!

BROODJES - KOFFIE - SALADBAR

EVV!

BROODJES - WARME SNACKS - KOUDE SCHOTELS
- ONTBIJT - ONTBIJTMANDEN - BROODMANDEN -
KOFFIE - SALADBAR

Vanzelfsprekend leveren wij aan bedrijven.

Ook voor bedrijfsevenementen, meetings en privéfeesten
hebben wij de perfecte oplossing.

Bespaar uw kostbare tijd door uw broodjes telefonisch te
bestellen

Maak tevens gebruik van onze **SPAARKAART!**

OPENINGSUREN

maandag van 9 - 15u

dinsdag 9 - 15u

woensdag van 7 - 15u

donderdag van 9 - 15u

vrijdag van 9 - 15u

zaterdag van 9 - 15u

zon- en feestdagen **GESLOTEN!**

L. De Naeyerplein 5, 2830 Willebroek
03 434 20 33 • 0485 36 11 27

AD Willebroek

Dendermondsesteenweg 168/A
2830 Willebroek
Tel. 03 886 41 30

Openingsuren

Maandag	van 12u30 - 20u00	Vrijdag	van 08u00 - 20u00
Dinsdag	van 08u00 - 20u00	Zaterdag	van 08u00 - 20u00
Woensdag	van 08u00 - 20u00	Zondag	van 08u00 - 12u30
Donderdag	van 08u00 - 20u00	Feestdagen	van 08u00 - 12u30

**MEUBELEN
J. VANDENBERGH**

Brielen 5
2830 Tiselt
tel. 03-886 66 03
www.meubelenvandenbergh.be

Openingsuren: Maandag t/m zaterdag van 10 tot 18 u.
Zondag 13.30 tot 18u. en donderdag gesloten

Rijwielen en Naaimachines

CLAESSENS

Mechelsesteenweg 8
(aan de brug)
2830 Willebroek

Tel: 03/886 62 70 - 03/886 38 51

Openingsuren:

Dinsdag tot Vrijdag
09.00 tot 12.00 en van 13.30 tot 18.30

Zaterdag
09.00 tot 12.00 en van 13.30 tot 17.00

Maandag en Zondag
Gesloten

ELECTRO W. CLEEMPUT N.V.

- ALGEMENE ELECTRICITEITSWERKEN
RENOVATIE/NIEUWBOUW
- VERLICHTING
- VERWARMING
ERKEND VERDELER DIMPLEX
- HUISHOUDTOESTELLEN

Overwinningstraat 102 | 2830 Willebroek
tel. 03 886 77 37 | info@electrowcleemput.be

Bakkerij Philippe

Kerkstraat 26 - 2830 Willebroek

Tel. 03 886 65 09

4 broodautomaten

Baeckelmansstraat: Centeabank

Kard. Cardijnlaan Tisselt

Vennestraat Willebroek

Bezelaerstraat Blaasveld

Groep Kerremans

Overwinningstraat 87 - 2830 Willebroek
+32 3 886 43 39 - info@groepkerremans.be
www.groepkerremans.be

 Zakenkantoor
Kerremans
UW VERZEKERINGSMAKELAAR

 Crelan

 Vastgoed
Kerremans
UW VASTGOEDMAKELAAR

van dyck

bed - bad - keukenlinnen - ondergoed - nachtkleding
naaiboetiek - modeaccessoires

A. Van Landegemstraat 41
2830 Willebroek
Tel. 03/886.60.82

Ik lees Vaertlinck Contact al jaren van A tot Z en raad het aan elke Willebroekenaar aan. Een abonnement kan al vanaf 20 euro

Met genegen groet,
Georges Van Dyck op zijn 93ste.

KEUKENCENTER MASURE

KEUKENS - BADKAMERS - DRESSINGS

Kleine Amer 15
2870 Kalfort - Puurs
Tel: 03 889 22 48
info@keukensmasure.be

Openingsuren

MA-VRIJ
10u - 18u30

Zaterdag
10u - 17u00

Zondagen en Feestdagen
Gesloten

上海酒家 CHINEES RESTAURANT SHANGHAI

Stationsplein 2
2830 Willebroek
Tel. 03 886 74 96

Ruime parking

Heeft u allergenen, gelieve dit te melden bij bestelling. Wij trachten u zo goed mogelijk verder te helpen.

Maandag	17u30-21u30
Dinsdag	GESLOTEN
Woensdag	GESLOTEN
Donderdag	17u30-21u30
Vrijdag	17u30-21u30
Zaterdag	17u30-21u30
Zondag	12u00-14u00 17u30-21u30

JUWELEN
UURWERKEN

Jan Maes

L. De Naeyerplein 31
2830 Willebroek
03 886 86 26

Bruul 85
2800 Mechelen
015 20 15 21

www.jan-maes-mechelen.be

BOEKSKE

Overwinningstraat 76 - Willebroek

Tel. 03/886.73.84

**Krantenronde
voor 7uur geleverd**

Kristel & Robert
De Maeyer
Visspecialzaak
Traiteur

Openingsuren
wo tot vrij 9u-18u
zat 9u-17u
zon 9u-12u

Ook open op Teestdagen 9u-12u
ma & di gesloten

Vooruitgangsstraat 106 - 2830 Willebroek

Tel: 03 860 93 31

www.visspecialzaak.be

info@visspecialzaak.be

Alle dagen culinair feest

Onze traiteurdienst - voor elke gelegenheid

www.inforegio.be/bloemenwinkel-het-groene-huis-willebroek

Het
Groene
Huis
bloemen & planten

OPENINGSUREN

maandag	12u-18u
dinsdag	gesloten
woensdag	9u30-18u
donderdag	9u30-18u
vrijdag	9u30-18u
zaterdag	9u30-16u
zondag	8u30-13u

Bruidswerk

Geschenken

Grafdecoraties

Bloemschik cursussen

Overwinningstraat 163b, 2830 Willebroek

Tel: 03 860 10 17 GSM: 0478 480 735

Een nieuwe verzekering afsluiten?
Dat kan makkelijk in KBC Mobile of KBC Touch

www.spiessensenwuyts.be

**KBC Verzekeringen
Spiessens & Wuyts bvba**

A. Van Landeghemplein 1
2830 Willebroek

03 866 17 38 - 0475.61.26.66

luc.spiessens2@verz.kbc.be

MT PRINT FACTORY

ALLE DRUKWERK
GRAFISCH ONTWERP
PRINTEN - SCANNEN
RECLAME EN SIGN
BEDRUKT TEXTIEL

Bestellingen en info

www.mtprintfactory.be

print@mtprintfactory.be

Nieuw: pick up kast!

Dendermondsesteenweg 151/4 - 2830 Willebroek

Afhalen te Willebroek of Londerzeel

op een moment dat u past!

03 866 25 25 - 0468 16 30 64

